

PÕDRALA VALLA ÜLDPLANEERING

Töö nr. 07ÜP01
Planeeringu konsultant: Henri Paves
Kontakt: henri.paves@gmail.com

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1. KÕRGEMAD ARENGUDOKUMENDID JA PLANEERINGUD	5
1.1. ÜLERIIGILINE PLANEERING EESTI 2010	5
1.2. MAA-ARHITEKTUURI JA -MAASTIKE UURIMIST JA HOIDMIST KOORDINEERIV ARENGUKAVA AASTATEKS 2007-2010	5
1.3. VALGA MAAKONNAPLANEERING	5
1.4. VALGA MAAKONNA TEEMAPLANEERING "ASUSTUST JA MAAKASUTUST SUUNAVAD KESKKONNATINGIMUSED"	5
1.5. VALGAMAA ARENGUSTRATEEGIA VALGAMAA 2010+	6
1.6. LÕUNA-EESTI TURISMI ARENGUSTRATEEGIA AASTANI 2010	6
1.7. VIA HANSEATICA ARENGUSTRATEEGIA	7
1.8. PÕDRALA VALLA ARENGUKAVA 2006-2010	7
1.9. PÕDRALA VALLA ÜHISVEEVÄRGI JA KANALISATSIOONI ARENGUKAVA 2006-2016	7
2. PÕDRALA VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	7
2.1. ASEND	7
2.2. RAHVASTIK JA ASUSTUS	7
Asulad	9
Kokku	9
2.3. LOODUSKESKKOND	10
2.4. MAJANDUS	10
2.5. AVALIKUD TEENUSED JA OBJEKTID	10
2.6. VISIOON – PÕDRALA VALD AASTAL 2015	11
3. PÕDRALA VALLA RUUMILINE ARENG	12
3.1. PÕDRALA VALLA RUUMILISE ARENGU PÕHIMÕTTED	12
3.2. KAVANDATAVA RUUMILISE ARENGUGA KAASNEDA VÕIVATE MAJANDUSLIKE, SOTSIAALSETE JA KULTUURILISTE MÕJUDE NING LOODUSKESKKONNALE AVALDUVATE MÕJUDE HINDAMINE NING SELLE ALUSEL SÄÄSTVA JA TASAKAALUSTATUD RUUMILISE ARENGU TINGIMUSTE SEADMINE	12
3.3. TEHNILINE INFRASTRUKTUUR	13
3.3.1. Üldised põhimõtted	13
3.3.2. Elekter	13
3.3.3. Kommunikatsioon	13
3.3.4. Ühisveevärk ja -kanalisatsioon	14
3.3.5. Teed, avalikult kasutatavate teede ja radade määramine	14
3.3.6. Haljastus ja heakord	14
3.3.7. Jäätmemajandus	15
4. MAA- JA VEEALADE ÜLDISTE KASUTAMIS- JA E HITUSTINGIMUSTE MÄÄRAMINE	15
4.1. MAAKASUTUSE MÄÄRAMINE	15
4.1.1. Mõisted	15
4.1.2. Elamumaade reserveerimine	16
4.1.3. Tootmis-, karjäärde- ja ärimaad	17
4.1.4. Üldkasutatav maa	17
4.1.5. Transpordimaa	18
4.1.6. Põllumaa	18
4.1.7. Munitsipaalomandisse taotletavad maad	19
4.2. KOMPAKTSE ASUTUSEGA NING DETAILPLANEERINGU KOHUSTUSEGA ALAD	19
4.2.1. Üldist	19
4.2.2. Riidaja detailplaneeringu kohustusega ala (DP1)	20
4.2.3. Pikasilla detailplaneeringu kohustusega ala (DP2)	20
4.3. EHITAMISE PRINTSIIBID	20
4.3.1. Üldised ehitustingimused	20
4.3.2. Ehitustingimused hajaasustusega aladel	21

4.3.3.	<i>Ehitustingimused rohevõrgustiku aladel</i>	22
4.3.3.1.	Rohelise võrgustiku tugialad ja koridorid.....	22
4.3.3.2.	Konfliktalad.....	23
4.3.3.3.	Rohelise võrgustiku toimimist tagavad kasutustingimused	23
4.3.4.	<i>Ehitustingimused miljööväärtuslikel aladel</i>	24
5.	LOODUSKAITSELISTEST JA MUINSUSKAITSELISTEST PIIRANGUTEST TULENEVAD MAA JA VEEALADE KASUTUSPÕHIMÕTTED	25
5.1.	KAITSTAVAD LOODUSE ÜKSIKOBJEKTID JA KAITSEALAD	25
5.2.	HOIUALAD	25
5.3.	NATURA 2000 ALAD	26
5.4.	RIIKLIKU KAITSE ALL OLEVAD MUINSUSKAITSELISED VÄÄRTUSED, KASUTUSPIIRANGUD JA KAITSEVÕONDI ULATUS.....	27
5.5.	VABA JUURDEPÄÄSU TAGAMINE KINNISMÄLESTISTE JUURDE.....	27
5.6.	AVALIKULT KASUTATAVAD VEEKOGUD	27
5.7.	VEEKAITSEVÕONDI JA KALLASRADA	28
5.8.	RANNA JA KALDA KASUTAMISE KITSENDUSED. PIIRANGUVÕOND EHTUSKEELUVÕOND JA VEEKAITSEVÕOND.....	28
5.9.	VEEHAARDE SANITAARKAITSEALA.....	28
5.10.	TEE KAITSEVÕOND JA MAHASÕIDUD.....	29
5.11.	ELEKTRIVÕRGU KAITSEVÕONDI	29
5.12.	TELEKOMMUNIKATSIOONI LIINIRAJATISE KAITSEVÕOND.....	29
5.13.	KANALISATSIOONIEHITISTE VEEKAITSENÕUDED JA PUMPLATE KUJAD	30
5.14.	PÕHJA- JA PINNAVEE KAITSE PÕLLUMAJANDUSLIKEST REOSTUSALLIKATEST PÄRINEVA REOSTUSE EEST. 31	
5.15.	MAAPARANDUSSÜSTEEMIDEGA SEOTUD NÕUDED	31
	KOKKUVÕTE	33
6.	LISAD	34
6.1.	LISA 1: PÕDRALA VALLAS ASUVAD ROHELISE VÕRGUSTIKU TUGIALAD JA KORIDORID	34
6.2.	LISA 2: PÕDRALA VALLAS ASUVAD VÄÄRTUSLIKUD MAASTIKUD	35
6.3.	LISA 3: PÕDRALA VALLAS ASUVAD KAITSEALUSED OBJEKTID	39
6.4.	LISA 4: PÕDRALA VALLAS ASUVAD HOIUALAD	41
6.5.	LISA 5: PÕDRALA VALLAS ASUVAD NATURA 2000 ALAD.....	41
6.6.	LISA 6: PÕDRALA VALLAS ASUVAD KULTUURIMÄLESTISED	42
6.7.	LISA 7: PÕDRALA VALLAS ASUVAD VEEKOGUD	43

Sissejuhatus

Üldplaneeringu koostamise eesmärk on määrata valla ruumilised arengusuunad, täpsustada maakasutust ja ehitusreegleid Põdrala vallas, ning seada tingimused, kuidas vallas suunatakse maakasutust ja ehitustegevust. Üldplaneeringu koostamise käigus on kaalutlemise ja mõjude hindamise tulemusena leitud parimad lahendused säästvaks ja tasakaalustatud arenguks.

Valla üldplaneering koosneb kaardist ja seletuskirjast. Seletuskiri on planeeringulahenduse tekstiline osa, mis sisaldab maakasutus- ja ehitustingimusi. Planeeringu lisades on lihtsuse ja kättesaadavuse huvides toodud välja planeeringu koostamise hetkel vallas asuvate eritingimustega alade andmed ja/või kirjeldused.

Põdrala valla üldplaneering algatati Põdrala Vallavolikogu määrusega nr. 3, 27. jaanuaril 2006. Vastavalt planeerimisseadusele koostatakse üldplaneering kogu valla territooriumi kohta.

1. Kõrgemad arengudokumendid ja planeeringud

1.1. Üleriigiline planeering Eesti 2010

Eesti Vabariigi arengusuunad sätestab ja seob maakasutusega üleriigiline planeering Eesti 2010, mille eesmärgid on:

- 1) inimese põhivajaduste rahuldamise ruumiline tagamine;
- 2) Eesti asustussüsteemi- ja maastikstruktuuri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine;
- 3) asustuse ruumiline tasakaalustamine;
- 4) Eesti hea ruumiline sidumine Euroopaga;
- 5) looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja parandamine.

Üleriigilise planeeringu koostamisel on lähtutud arusaamast, et ajalooliselt väljakujunenud asustussüsteem ja maastikstruktuur on Eesti kultuuri ja ajaloolise järjepidevuse üks olulisi väljendusi ning rahvuslikku identiteeti ja keskkonnakvaliteeti kindlustav tegur. Ligi kolmveerand Eesti territooriumist hõlmavad metsad ja sood ning rikas ja mitmekesine looduskeskkond on meie üks väärtuslikum kaasavara uude sajandisse. Looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja edasine parandamine on Eesti ruumilise korralduse, asustuse, maakasutuse, transpordi, energeetika ja kogu majanduse arengu üks oluline baastingimus.

1.2. Maa-arhitektuuri ja -maastike uurimist ja hoidmist koordineeriv arengukava aastateks 2007-2010

Arengukava eesmärk on traditsioonilise Eesti maa-arhitektuuri ja -maastike omapära säilitamine, uurimine ja väärtustamine.

Kultuuriministeeriumi esitatud kava kohaselt on arengukava sihiks tegeleda omavalitsuste ja nende kõrval maaehituspärandi omanikega ning ühiskonnaga laiemalt, et võtta ette konkreetseid samme maa-arhitektuuri ja -maastike säilimise tagamiseks. Arengukava pöörab suurt tähelepanu Eesti kõige alapärasemale ja ainulaadsemale ehitisetüübile – rehemajale.

1.3. Valga maakonnaplaneering

Maakonnaplaneering sätestab strateegilise eesmärgina Valga maakonna jätkusuutliku säästva arengu ja heaolu kasvu, maakonna kui väga hea elu- ja tööpaiga ning turismipiirkonna teadvustamise Eestis ja väljaspool Eestit.

Maakonnaplaneering määratleb maakonna tiheasustusala ja detailplaneeringu kohustusega alad. Maakonnaplaneeringu kaartidel on markeeritud keskmise ja kõrgema mullaviljakusega piirkonnad, põhilised transiidi ja trassidega seotud koridorid ning tähistatud on ka perspektiivsed piirkonnad tööstuse ning turismi arendamiseks.

1.4. Valga maakonna teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused"

Maakonna teemaplaneeringus "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused", lepiti kokku kahes alateemas: "Roheline võrgustik" ja "Väärtuslikud maastikud". Nimetatud alateemad olid ka teemaplaneeringu lõppsünteesi põhilisteks lähtedokumentideks. Täiendavalt hõlmab planeeringu lõppsüntees ka teisi tegureid ja valdkondi, mida on oluline arvestada asustuse ja maakasutuse suunamisel.

Teemaplaneeringu üheks olulisemaks eesmärgiks on keskkonnakaitseliselt põhjendatuma ruumistruktuuri tagamine. Tuginedes erinevate infrastruktuuride paiknemise ja vajaduste analüüsile, seatakse aladele vajalikud kasutustingimused, mis peaksid tagama säästva arengu maakonnas. Maakonna teemaplaneering “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on alusmaterjal:

- 1) üld- ja detailplaneeringute koostamisel;
- 2) vesikonna või alamvesikonna veemajanduskava koostamisel;
- 3) kaitsekorralduskavade koostamisel;
- 4) metsamajandamiskavade koostamisel;
- 5) maakorralduskavade koostamisel;
- 6) looduskaitse korraldamisel väljapool kaitsealasid;
- 7) üleriigiliste infrastruktuuride planeerimisel.

1.5. Valgamaa arengustrateegia Valgamaa 2010+

Valgamaa arengustrateegia Valgamaa 2010+ visiooniks on „Valgamaa on suurepärase paik elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja puhkamiseks”. Valgamaa eesmärgiks on tagada valgamaalastele ja külalistele igati meeldiv ja turvaline elukeskkond, sotsiaal- ja tervishoiuteenuste osutamise ümberkorraldamine tingituna rahvastikum muutustest ning hajaasustusest peab vastama kõigi valgamaalaste soovidele ning tagama teenuste kvaliteetsuse ja kättesaadavuse.

Turvaline ja puhas looduskeskkond on kvaliteetse elukeskkonna lahutamatu osa. Turvaline elukeskkond ei sünni pelgalt tänu erinevate korrakaitsestruktuuride tööle, vaid sellesse peab panustama kogu maakonna elanikkond. Eesmärgiks on tugeva naabrivalvevõrgustiku väljakujundamine ja tihe koostöö politsei, päästeameti ja elanikkonna vahel. Puhta ja puutumatu looduskeskkonna säilitamine ja loodushoid on üks Valgamaa edu pante. Looduse ilu meelitab Valgamaale puhkama paljusid ning loob miljööväärtuse siin elavatele inimestele. Siinjuures tuleb saavutada kompromiss puutumatu ja puhta looduskeskkonna ja kauni elukeskkonna vahel.

1.6. Lõuna-Eesti turismi arengustrateegia aastani 2010

Lõuna-Eesti turismi arengustrateegia eesmärgid on:

- Tasakaalustatud piirkondade areng
- Uued töökohad
- Elanikele lississetulekud

Nende eesmärkide saavutamiseks, tuleb arengustrateegia kohaselt lahendada neli ülesannet:

- Suurendada Lõuna-Eesti turismitulu aastaks 2010 1,7 miljardi kroonini, mis oleks 2,5 korda suurem 1998. aasta näitajast.
- Tõsta Lõuna-Eesti turismitoote kvaliteeti ja mitmekesisust valikut.
- Kujundada Lõuna-Eestist turismi sihtkoht, mille hea maine põhineb siinsel loodusel, kultuuripärandil ja rahvuslikel traditsioonidel.
- Soodustada rahvusvahelist ja Lõuna-Eesti eri piirkondade koordineeritud, turismialast koostööd, propageerides kvaliteedijuhtimise põhimõtteid.

1.7. Via Hanseatica arengustrateegia

Via Hanseatica üldiseks eesmärgiks on Valga-, Tartu-, Jõgeva- ja Ida-Virumaa jätkusuutlik sotsiaal-majanduslik areng ja regioonide konkurentsivõime kasv. Selle tagamise ühe eeldusena nähakse Valga-Tartu-Jõhvi-Narva maantee väljaarendamist atraktiivseks transpordi- ja arengukoridoriks (otsene eesmärk), osana rahvusvahelisest Läänemere ida- ja lõunaregioone ühendavast perspektiivsest transpordi- ja arengukoridorist.

1.8. Põdrala valla arengukava 2006-2010

Põdrala Vallavalitsuse peamiseks ülesandeks on avalike teenuste koordineerimine ja tagamine ning tegevust peaks iseloomustama piirkonna arengu seisukohalt oluliste võimaluste ettenägemine ja oskuslik ärakasutamine ning võimalike probleemide ennetamine. Puhta ja kauni loodus- ning elukeskkonna säilitamiseks on lähiaastate prioriteet säästva arengu printsiipidest lähtuvalt tähelepanu pööramine keskkonnakaitsele, seda nii majandus- kui sotsiaal-kultuurilise keskkonna kujundamisel.

1.9. Põdrala valla ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arengukava 2006-2016

Arengukavas on ära toodud investeerimisprojektide eesmärgid, alternatiivid, tulemused ning investeerimisprogrammide majanduslik analüüs.

2. Põdrala valla üldiseloostus

2.1. Asend

Põdrala vald on Valga maakonna haldusüksus. Põdrala valla pindala on 127,22 km² - moodustab 6,3% Valga maakonna pindalast ning on suuruselt üks väiksemaid Valgamaal. Põhjas piirneb Põdrala vald Viljandi maakonnas asuva Tarvastu vallaga, idas Puka vallaga, lääne- ja lõunaosas Helme vallaga. Põdrala vallas on 14 küla. Valla keskuseks on Riidaja küla. Vallapiir on suures osas kujunenud looduslikult. Idas määratleb piiri Väike-Emajõgi, põhjas hõreda asustusega metsavöönd, läänes Veisjärve madalik. Kujult on Põdrala vald suhteliselt kompaktne, valla ulatus põhjast lõunasse 12 km ja idast läände 16 km.

Lähim tõmbekeskus on Tõrva linn, mis asub 14 km kaugusel. Suuremate keskuste kaugused vallast on: Valga 45 km, Viljandi 42 km, Tartu 70 km.

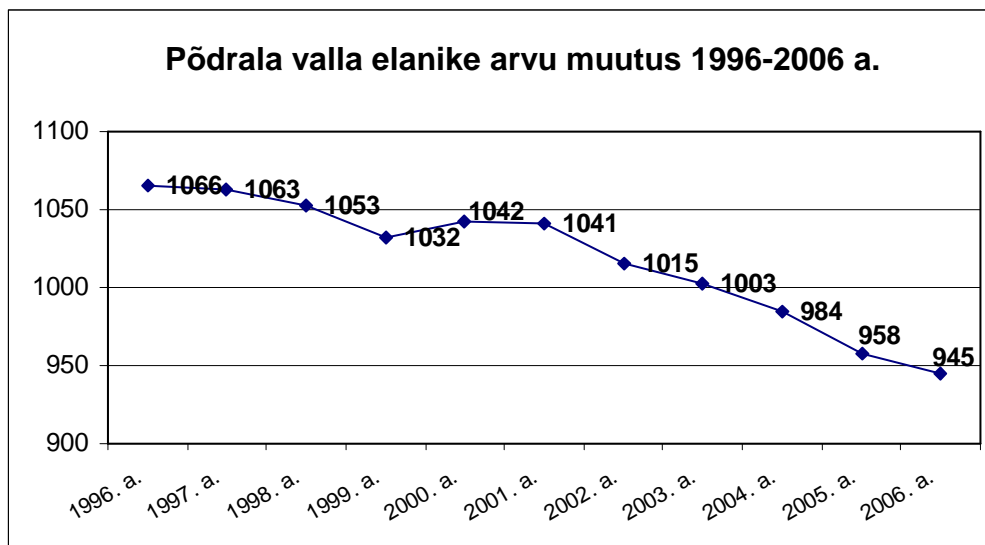
2.2. Rahvastik ja asustus

Põdrala valla rahvaarv seisuga 01.01.2006.a. on 958 elanikku, mis moodustab kogu Valga maakonna elanikest 2,68%. Rahvastiku tihedus Põdrala vallas on 7,44 inimest km² kohta.

Tabel 1. Valgamaa omavalitsuste elanike arv, pindala, asustustihedus

Omavalitsus	Alevikke	Külasid	Elanikke 01.01.2006	Pindala km ²	Asustustihedus in/km ²
Helme vald	1	14	2375	312,73	7,59
Hummuli vald	1	8	1030	162,70	6,33
Karula vald	-	14	1133	229,92	4,93
Otepää vald	-	21	4310	217,36	19,83
Palupera vald	-	13	1194	123,48	9,67
Puka vald	1	18	1901	202,41	9,39
<i>Põdrala vald</i>	-	<i>14</i>	<i>958</i>	<i>128,70</i>	<i>7,44</i>
Sangaste vald	1	13	1503	144,73	10,38
Taheva vald	-	13	928	204,71	4,53
Tõlliste vald	2	13	1915	193,78	9,88
Tõrva linn	-	-	3264	4,80	680,00
Valga linn	-	-	14683	16,54	887,73
Õru vald	1	8	575	104,63	5,50
Kokku	7	149	35769	2046,49	17,48

Põdrala valla rahvaarv väheneb iga aastaga. Uute või tasuvamate töökohtade otsinguil rändavad inimesed linnadesse ja asuvad elama juba vastavasse omavalitsusse. Viimasel kümnel aastal on rahvaarv vallas vähenenud 10%. Elanikearvu muutust iseloomustab joonis 1.

Joonis 1. Põdrala valla elanike arv 1996-2006.a.

Põdrala valla tööealiste inimeste üldarv on ca 561, mis moodustab valla elanikkonnast 59%. Ligikaudu 50% töelistest käib tööl väljaspool Põdrala valda.

Samas on juba olemas teatav tööjõupuudus, seda eelkõige kaasaegse põllumajandusliku eriharidusega töötajate näol.

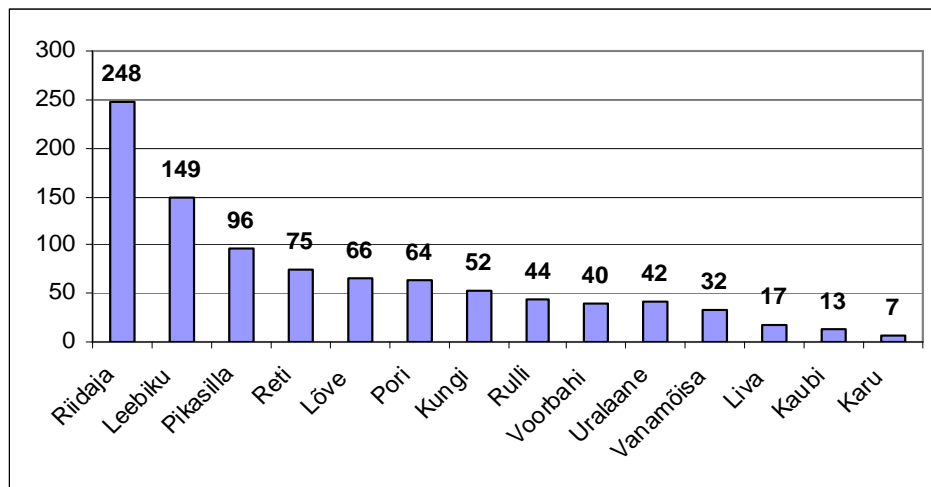
Elanikkonna jaotus vanusegruppidesse (seisuga 01.12.2006) on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Põdrala valla elanike vanuseline struktuur seisuga 1. dets. 2006.a.

Asulad	0-18	19-40	41-65	66- ...	Kokku
Riidaja	57	76	75	40	248
Leebiku	46	41	44	18	149
Pikasilla	19	28	22	27	96
Reti	11	24	25	15	75
Lõve	8	18	25	15	66
Pori	17	7	19	11	64
Kungi	13	14	18	7	52
Rulli	9	13	15	7	44
Voorbahi	7	9	12	12	40
Uralaane	10	9	13	10	42
Vanamõisa	5	11	9	7	32
Liva	5	1	9	2	17
Kaubi	-	-	8	5	13
Karu	-	3	3	1	7
Kokku	207	264	297	177	945

Allikas: Põdrala Vallavalitsus

Elanike jaotust Põdrala valla külades iseloomustab joonis 3.

Joonis 3. Põdrala valla elanike arv külades seisuga 1. dets. 2006.a.

Enim elanikke on Riidaja (248), Leebiku(149) ja Pikasilla (96) külas. Väikseima elanikearvuga küla on Karu küla, kus on 7 elanikku.

Rahvastiku arengutrendid:

- noorte ja algatusvõimeliste inimeste vallast lahkumine;
- elanikkonna vananemine (pensioniealiste osakaalu suurenemine);
- rahvastiku vähenemine;
- eelkooliealiste laste arvu langus.

2.3. Looduskeskkond

Looduslikult asub Põdrala vald üleminekualal. Valdav osa valla territooriumist asub Sakala kõrgustiku idanõlval ulatudes Väike-Emajõe orundisse, mis moodustab ligi 10 km ulatuses ka valla administratiivpiiri. Ohne ja Väike - Emajõe orgude vahel on suured alad kaetud okasmetsaga, esineb väiksemaid soostunud alasid. Põdrala valla põhjaosa kujutab endast lainjat tasandikku, mida liigendavad üksikud põhja-lõunasuunalised suurvoored ja mõningate väiksemate jõgede ja ojade orud. Selles piirkonnas on valdavalt põllumaad, ulatuslikke metsamassiive ei ole, esineb mõnekümnehektarilisi segametsalappe. Looduslikest oludest tingitud on tegu peamiselt hajaasustusega.

Põdrala valda kuulub Võrtsjärve lõunaosa koos Pähksaarega.

2.4. Majandus

Valgamaa tähtsaimateks tööstusharudeks on metsa- ja puidutööstus ning sellega seonduv mööblitööstus. Samuti on Valgamaa tööstuses tähtsal kohal toiduainetööstus ning metalli- ja kergetööstus. Põllumajanduslikul tootmisel ja maamajandusel on jätkuvalt täita oluline roll. Ettevõtluses mängib suurt osa kiiresti arenev turismi- ja teenindussektor.

2005.a seisuga on maakonnas 1174 äriühingut ja ettevõtjat, neist Põdrala vallas 43.

Tabel 3. Ettevõtlusvormide arv kohalikes omavalitsustes

	FIE	Täis- ühing	Usaldus ühing	Osa- ühing	Aksia selts	Tulundus ühistu	Kokku
Otepää linn	23	1	0	70	10	1	105
Tõrva linn	20	0	1	92	12	1	126
Valga linn	64	0	1	192	24	2	283
Helme vald	70	1	1	25	4	0	101
Hummuli vald	48	0	0	12	3	0	63
Karula vald	51	0	0	13	0	0	64
Palupera vald	37	0	0	21	0	0	58
Puka vald	29	2	0	14	3	2	50
Põdrala vald	35	0	0	8	0	0	43
Otepää vald	47	0	0	42	5	0	94
Sangaste vald	44	1	0	20	4	0	69
Taheva vald	30	0	0	6	0	2	38
Tõlliste vald	34	0	0	22	4	2	62
Õru vald	16	1	0	1	0	0	18

Põdrala vallas tegutseb 35 füüsilisest isikust ettevõtjat ja 8 osäühingut

2.5. Avalikud teenused ja objektid

2005/2006.a oli Valga maakonnas 26 kooli, kus õppis 5543 õpilast. 29,7% õpilastest ehk 1406 last õpivad maakoolides. Koolides kokku töötab 546 pedagoogi.

Põdrala vallas on kaks haridusasutust: Riidaja Põhikool, kus 2006/2007 õ-a õppis 59 õpilast, lasteaia liitühendas 18 last ja Pikasilla Algkool, kus 2006/2007 õ-a õppis 23 õpilast. Valla arengukava seab eesmärgiks mõlema kooli säilitamise senisel kujul. Selleks tuleb võimaldada

pedagoogidele täiendõpet ning parandada koolide materiaal-tehnilist baasi. Oluline on ka piirkonnas hariduse kvaliteedi tõstmine ja eluks parema ettevalmistuse tagamine, haridusasutuste positiivse maine kujundamine, täiskasvanute elukestva õppe toetamine läbi informatsiooni kättesaadavuse parandamise (Pikasilla teabetuba) ja enesetäiendamiseks võimaluste loomise.

Oluline koht inimeste informatsiooni ja teadmiste omandamisel on valla raamatukogul ja teeninduspunktidel. Põdrala vallas on üks raamatukogu: Riidaja raamatukogu, kaks kooliraamatukogu: Pikasilla ja Riidaja ning lugejate teenindamiseks teeninduspunktid Leebiku ja Pikasilla külas. Põdrala valla eesmärgiks on Riidaja raamatukogu kui piirkondliku teabelevipunkti tähtsustamine ja arendamine.

Riidaja Kultuurimaja asub Riidaja külas ja on Põdrala valla omand. Hoone ise on endine Riidaja mõisa magasiit, mis 1929.a. kohalike elanike poolt seltsimajaks ümber ehitati. Kapitaalremont 100 istekohaga majas koos katuse vahetamisega toimus ajavahemikus 1999- 2002. Kultuurimajas on olemas lava ja piisavalt ruume erinevate huvitegevuse vormidega tegelemiseks. Riidaja Avalik Internetipunkt asub kultuurimaja ruumides.

2006.a tegutseb MTÜ Leebiku Külaselts, mille eesmärgiks on Leebiku küla heakorrastamine ning külaelanike vaba aja sisustamine.

Alates 2002. aastast ühinesid omavahel Põdrala Tervisekeskus ja Tõrvas asuv OÜ Reolani. Põhjuseks oli mittepiisav patsientide nimistu. Perearsti vastuvõtt ja kiirabi teenus on Tõrva linnas. Kuna meditsiiniline abi peab olema kättesaadav kõigile elanikele, siis lähiaastate eesmärk on meditsiiniteenuse kättesaadavuse parandamine.

2.6. Visioon – Põdrala vald aastal 2015

Põdrala vald on turvaline koht elamiseks, töötamiseks ja puhkamiseks, kus on tagatud kõik sotsiaalsed garantiid, tingimused ettevõtluseks ning puhas ja kaunis looduskeskkond.

- Elu- ja puhkekeskkond on puhas, looduskauis ja turvaline. Kasutatakse säästva arengu ning loodussõbraliku turismi põhimõtteid. Jätkub koostöö Helme, Hummuli, Tõrva ning Võrtsjärve-äärsete omavalitsustega Võrtsjärve arendamisel turismipiirkonnana (laeva-liiklus on taastatud, Pikasilla puhkeala välja arendatud).
- Pikasilla ja Riidaja on arenenud turismipiirkonnad. Planeeringute koostamine jätkub.
- Vallal on väljatöötatud mainepoliitika ning hea maine. Jätkub koostöö Helme, Hummuli, Tõrva ning Võrtsjärve-äärsete omavalitsustega ja Võrtsjärve Sihtasutusega. Kasutatakse torupilli siinset päritolu ja traditsioone, et teadvustada Põdrala valla nime Võrtsjärve lõunatipulise asendi ja mulgimaiste kultuuritraditsioonide kaudu.
- Elanikkonna üldise teadlikkuse ja harituse tase on tõusnud. Kõigil on avatud ligipääs infotehnoloogia- ja kommunikatsiooni-vahendeile ning -võimalustele.
- Toetatakse külaliikumist ja kolmanda sektori omaalgatuslikku tegevust.
- Valla juhtimise efektiivsus on veelgi paranenud ning areng on jätkusuutlik. Valla töötajad on kompetentsed ning kvalifitseeritud. Kasutatakse regionaalpoliitikast tulenevaid võimalusi.
- Majanduskliima olukord on paranenud. Soodustatakse ettevõtlust, sealhulgas ka väike- ja mikro-ettevõtlust.

3. Põdrala valla ruumiline areng

3.1. Põdrala valla ruumilise arengu põhimõtted

Põdrala vald muutub edukaks ja arenevaks vallaks, arendades inimressursse ja infrastruktuuri ning parandades elukeskkonda. Selle saavutamiseks on seatud viis strateegilist eesmärki:

- 1) stabiliseerida ja suurendada rahvaarvu;
- 2) olla tugeva identiteediga omanäoline vald;
- 3) saavutada hariduse ja huvihariduse kvaliteedi tõus;
- 4) säilitada puhas ja kvaliteetne loodus- ning elukeskkond;
- 5) tagada avalike teenuste kvaliteet.

Põdrala valla ruumilise arengu põhimõteteks on:

- 1) inimsõbralik, säästlik ja keskkonnanõudeid arvestav elukeskkond;
- 2) olemasolevate keskuste väljaarendamise jätkamine ning laiendamine;
- 3) infrastruktuuri arvestav hoonestuse rajamine ning ehituskeskkonna kvaliteedi parandamine;
- 4) kvaliteetse ja Eestile ajalooliselt omase ehitatud keskkonna säilimine ja tasakaalustatud arendamine;
- 5) väljakujunenud miljööväärtusega ja funktsioonidega alade säilitamine ning omanäolise ja selge identiteediga valla tekkimise soodustamine.

3.2. Kavandatava ruumilise arenguga kaasneda võivate majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude ning looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine ning selle alusel säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimuste seadmine

Valla areng on suunatud majanduse, sotsiaalsfääri, looduskasutuse ja keskkonnakaitse tasakaalustatud arengule. Põdrala valla majandus-, sotsiaal- ja looduskeskkonda mõjutavad alljärgnevad tegurid:

- Võrtsjärv, Väike-Emajõgi ja Õhne jõgi;
- hajaasustusstruktuur;
- väärtuslikud põllumaad;
- väljakujunenud tööstusalad;
- Viljandi-Rõngu maantee;
- Tõrva linn.

Põdrala valla üheks olulisemaks väärtuseks on ühendus Võrtsjärve, Väike-Emajõega ja Õhne jõega, mis avab palju vee ja loodusega seotud turismivõimalusi. Arvestades veel seda, et need objektid läbivad ja mõjutavad ka Põdrala naaber- ning ka kaugemaid valdu, siis tuleks turismi osas rõhuda just valdade koostööle, ning luua sisemiselt ühtne turismistruktuur. Valdade koostöö õhutamiseks on turismi arendamise abistamiseks loodud ka Võrtsjärve turismiarendustrateegia ning Tõrva linna, Helme, Hummuli ja Põdrala valla turismikontseptsioon.

Eelmise punktiga on kooskõlas ka Põdrala valla hajaasustusstruktuur, mis soodustab siinse piirkonna loodusturismi veelgi. Seetõttu on valla huvides seda asustusstruktuuri säilitada, ning sellest johtuvalt on uute elamualade määramisel valla poolt eelistatud endiste talukohtade

kasutuselevõtmine. Põdrala vallas on ka ühed Valgamaa paremad mullad, ning see soodustab mahepõllunduse arendamist. Välja on kujunenud ka üks suurem kompaktne tööstuspiirkond – Leebiku.

Põdrala vald on ka oluline läbisõidukoht – Viljandi-Rõngu maantee (tee nr. 52) on vallas kõige kasutatavam tee üldse. Kuna Põdrala vald on aga väike ja baseerub külaelul, on väga oluline koht ka Põdrala naabervallas Helmes asuval Tõrva linnal, kus asub lähim arstiabi ja muud teenused. Lähim tuletõrje autoredel asub aga Valga linnas, mistõttu on lähikeskustesse viivate ühenduste kvaliteet vallale samuti väga tähtis.

Kokkuvõtlikult tuleb valla arengut planeerides aluseks võtta kõigi nimetatud faktorite koosmõju ning selle alusel leida sobiv maakasutus.

3.3. Tehniline infrastruktuur

3.3.1. Üldised põhimõtted

Tehnilise infrastruktuuri arendamise üldiseks eesmärgiks peab olema elektri-, side ja muude ühenduste tagamine. Oluline on, et paljusid kinnistuid läbivate rajatavate tehnovõrkudega kaasnev üleüldine talumiskohustus oleks mõõdukas. See ei tohi piirata maa omanikku rohkem, kui see on üldsuse ja tehnorajatiste omanike huvidega põhjendatav. Tehnorajatise projekteerimise ja ehitamisega tuleb võimalikult palju vältida asjaolusid, mis võivad kaasa tuua takistuse kinnisasja eesmärgipärasel kasutamisel või valla üldplaneeringu realiseerimisel.

Detailplaneeringu kohustusega kompaktse hoonestusega aladel tuleb tehnovõrgud (soovitavalt ka elektrikaablid) projekteerida maa-alustena. Erandid võib ette näha detailplaneeringu lähte- seisukohtade väljastamisel või projekteerimistingimustega juhtudel, kui seadusest tulenevalt ei ole detailplaneeringu kohustusega alal planeeringu koostamine nõutav.

3.3.2. Elekter

Elektrivõrke haldab Põdrala vallas OÜ Jaotusvõrk Kagu-Eesti piirkond.

Põhiliinide osas ei ole muudatusi ette näha, kuid üldplaneeringuga on määratud võimalikud keskpingeliinide trasside asukohad. Olemasolevad põhiliinid jäävad samadele trassidele ja rekonstrueerimine toimub vastavalt Eesti Energia arengukavale ja liinide tehnilisele seisukorrale. Täiendavate liinide väljaehitamine toimub projektipõhiselt seoses liitumissooviga.

3.3.3. Kommunikatsioon

Sideliinide arendamise eesmärk on üleüldise kvaliteetse digitaalside kasutusvõimaluse tagamine kogu valla territooriumil elamutele ja ettevõtluse tarbeks. Maksimaalselt tuleks eelisarendada nn fikseeritud võrgu rajamist, vajadusel sellele alternatiive otsides (RDSL – raadioleviline interneti püsiühendus). Muude tehnovõrkude ehitamisel on otstarbekas arvestada andmeside vajadusteks vajalike kaablitega vältimaks korduvaid kaevamistöid. Oluliseks televõrkude arendamise eelduseks on koostöö ka kõigi mobiilsideoperaatoritega, välja selgitades valla piiri lähedal, naaberomavalitsuste territooriumil asuvate mobiilsidemastide võimalusi andmesidelahenduste loomiseks.

Mobiiltelefoniside tugijaamad asuvad:

- Pikasilla külas (AS Tele2 Eesti)
- Pikasilla külas (AS Elisa Mobiilsideteenused)

2005. aastal käivitus Valga maakonda ja Valka rajooni kattev raadiointernetivõrgu projekt "Virtual Community of the Valga-Valka Region". Selle käigus ehitatakse välja vähemalt 80% regiooni territooriumi kattev ja vähemalt 90% elanikke levialasse kaasav andmesidevõrk. Eesmärk on luua vähemalt 800 uut internetiühendust. Seadmete paigaldamisega tegeleb AS Kernel.

Avalikke internetipunkte on Põdralas kolm: Pikasillas, Leebikus ja Riidajas. Lisaks sellele saab internetti kasutada ka Riidaja raamatukogus.

Edasise internetivõrgustiku välja ehitamise puhul tuleb arvestada, et Eesti Energia kontserni kuuluv Televõrgu AS hakkas 2007. aasta juulis pakkuma kõigile huvilistele kaablita interneti-teenust KÕU, mille leviala katab eeldatavasti peagi kogu Eestit. Esimesed KÕU kasutajad on Põdrala vallas juba olemas, ning internet on jõudnud ka nende inimesteni, kellele kõik teised teenusepakkujad olid ära öelnud.

3.3.4. Ühisveevärk ja -kanalisatsioon

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni väljaehitamisel lähtutakse Põdrala Vallavolikogu 16.06.2006.a määrusega nr 10 kinnitatud Põdrala valla Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavast 2006-2016. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga kaetaval alal peab ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omanik või valdaja seda arendama selliselt, et oleks võimalik tagada kõigi sellel alal olevate kinnistute veega varustamine ühisveevärgist ning kinnistutelt heitvee ärajuhtimine ühiskanalisatsiooni.

Kuni aastani 2016 on kavas rekonstrueerida Riidaja ja Leebiku trassid ning välja ehitada Pikasilla puhkealalt lähtuv trass.

Kavandatavate vee- ja kanalisatsioonitrasside asukoha määramiseks uutel perspektiivsetel ehitusaladel on otstarbekas koostada detailplaneering või krundijaotuskava, millega määratakse liikluskorralduse skeem, tehnovõrkude koridorid ning lepatakse kokku detailplaneeringute koostamise järjekord.

3.3.5. Teed, avalikult kasutatavate teede ja radade määramine

Tee omaniku nõusolekul ja tingimustel ning Vallavalitsuse ja omaniku vahel sõlmitud lepingu alusel määrab eratee avalikuks kasutamiseks ning nimetab teehoiu korraldamise eest vastutava isiku Vallavolikogu kohaliku omavalitsuse huvidest lähtudes. Lepingus tuleb ette näha eratee kasutamise kord ja tähistus, hüvitis eratee omanikule ning teehoiukulude kandjad. Põdrala vald määrab avalikku kasutusse veekoguga lõppevad teed.

3.3.6. Haljastus ja heakord

Piirdeaiad ja hekid peavad olema arhitektuurses kooskõlas nii krundi ümbruse kui ka piirkonna varasema elulaadiga.

Kompaktse asustusega alal asuvaid puid, välja arvatud kasvav mets metsaseaduse tähenduses, tohib raiuda Põdrala Vallavalitsuse loal. Loa andmise tingimused ja korra kehtestab Põdrala Vallavalitsus.

Heakorra ja haljastuse üldised nõuded määratletakse heakorraeeskirjaga.

3.3.7. Jäätmemajandus

Põdrala valla territooriumil jäätmete kogumine, vedu, hoidmine, taaskasutamine ja kõrvaldamise korraldus, nende tegevustega seotud tehnilised nõuded ning jäätmetest tervisele ja keskkonnale põhjustatud ohu vältimise või vähendamise meetmed on sätestatud Põdrala valla jäätmehoolduseeskirjaga.

Tulenevalt Valga maakonna riskianalüüsist ja kriisireguleerimisplaanist ei ole käesoleva planeeringuga määratletud lõpnud loomade matmispaikate perspektiivseid asukohti. Käesoleva planeeringuga määratletakse, et taudi korral lõpnud loomade matmispaigad kindlustab kinnistu omanik.

4. Maa- ja veealade üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste määramine

4.1. Maakasutuse määramine

4.1.1. Mõisted

Üldplaneeringuga on määratletud olemasolevad maakasutuse juhtfunktsioonid ja esitatud maa-aladele uusi võimalikke kasutusviise maade reserveerimise ehk uute otstarvete kavandamise näol. Maa reserveerimine on maa-ala määramine muuks maakasutamise eesmärgiks, kui seda on praegune maakasutamise sihtotstarve. Planeeringus määratud juhtfunktsioonid ei tähenda üldplaneeringu jõustudes automaatselt olemasoleva maaala sihtotstarbe muutmist ja planeeritava alana kasutusele võtmist, vaid näitavad vallapoolseid eelistusi piirkonna arendamisel. Näiteks elamumaa tähendab ala, mille peamine kasutus on elamumaa ja sellega seonduvad muud kasutusviisid nagu äri, liiklus, haljastus jne. Maaomanik saab maad edasi kasutada praegusel sihtotstarbel seni, kuni ta seda soovib. Ala reaalne uuel otstarbel kasutuselevõtt toimub läbi detailplaneeringu või katastriüksuse sihtotstarbe muutmise.

Tehniliste lühendite all peetakse silmas kokkuleppelisi tähised, mis vastava juhtfunktsiooni sisse kuuluvad. Kaarditähise puudumine tabelis tähendab, et ala on kaardil tähistatud pinnana.

Arendustegevuse käigus tuleb oluliseks pidada teatud valikuvõimaluse säilitamist üksteisega sobivate kasutusotstarvete osas kohtades, kus täpne tulevikuvision puudub või on mõeldavad mitmed reserveeritavad funktsioonid. Sellisteks aladeks on näiteks tootmis- ja ärimaa, elamu- ja ärimaa jne. Ärimaa ei tohi rikkuda piirkonna esteetilist ja puhkeväärtust.

Tabel 4. Planeeringus käsitletavat maakasutuse juhtfunktsioonide liigid

Tähis kaardil	Juhtfunktsiooni nimetus	Seletus	Tehnilised lühendid
-	Elamumaa	elamu-, aiandus- ja suvilakruntide maa ning korterelamute maa	EV, EK
B	Ärimaa	kontorite, äride ja teenindusotstarbeliste ehitiste alune ja nende teenindusmaa	B
T	Tootmismaa	tööstusettevõtete, sadamate, elektrijaamade ja neid teenindava abitootmise ning toodangu ladustamiseks ja transportimiseks ettenähtud ehitiste alune ja nende ehitiste teenindusmaa, muude tootmisettevõtete maa kohaliku omavalitsuse volikogu otsuse alusel	TM, TL
TJ	Karjäärde maa	mäetööstuses kasutatavate kaevanduste, karjäärde ja turbaväljade alune ning nende teenindusmaa	TM
A	Üldkasutatav maa	kultuuri-, haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalsfääri ehitiste alune ning nende teenindusmaa, samuti puhkuse ja vaba aja veetmiseks ettenähtud maa	AA, AV
-	Transpordimaa	liikluseks ja transpordiks (maantee-, raudtee-, vee-, õhu- ja torutransport) ettenähtud maa koos ohutuse tagamiseks ja selle maa korrashoiuks ettenähtud ehitiste aluse ning nende ehitiste teenindusmaaga	LT
-	Põllumaa	põllumajandussaaduste tootmiseks ettenähtud maa, mille hulka arvatakse ka katastriüksuse piires olev õuemaa ja muu maa vastavalt eksplikatsioonile. Eluasemekohti üldpindalaga kuni 2 ha ei arvata maatulundusmaa hulka	MP

Vallavolikogu võib ehitismääruses sätestada üldplaneeringus toodud juhtfunktsiooni juurde lubatud ehitiste loendi, võttes aluseks majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega kehtestatud "Ehitise kasutamise otstarvete loetelu" (Majandus- ja kommunikatsiooniministri 26. novembri 2002.a. määrus nr 10, RTL 2002,133,1950).

4.1.2. Elamumaade reserveerimine

Elamuehituse otstarbel maa reserveerimisel on arvestatud Põdrala vallas väljakujunenud asustusstruktuuri ja eraisikute suurenenud huvi konkreetsete piirkondade kohta. Samuti on arvestatud olemasolevate elamupiirkondadega, töökohtade ja teenindusasutuste paiknemisega. Elamuehituse reservalade määratlemisel on välditud väärtuslikke põllumaid.

Kuigi planeeringuga on määratud eelistatavad asukohad kompaktse hoonestusega elamumaade jaoks, siis vald eelistab uute elamute püstitamisel endiste talukohtade kasutuselevõttu ning hajaasustuse struktuuri taastamist. Endiste talukohtade kasutuselevõtmise all mõeldakse endise taluõue (õuemaa) ja hoonestuse (kui on säilinud) kasutuselevõttu või endisele taluõuele uusehitise püstitamist, mitte terve katastriüksuse reserveerimist elamuehituseks.

Kompaktse hoonestuse jaoks reserveeritud maa-alad:

- E1 - Pikasillas;
- E2 - Pikasillas;
- E3 - Riidajas.

Endiste talukohtade kasutuselevõtmiseks reserveeritud maa-alad:

- E4 - Kangru maja;
- E5 - Arra;
- E6 - Vastsekõrtsi;
- E7 - Kalme;
- E8 - Kungla;
- E9 - Kalma.

4.1.3. Tootmis- , karjääride- ja ärimaad

Tootmismaade määratlemisel on aluseks eelkõige asukohast lähtuv olemasolev situatsioon, kus arvestades funktsionaalset sobivust, olemasolevat kasutamata ehitussubstantsi, tehnilist infrastruktuuri jms, on leitud täiendavaid võimalikke alasid tootmistegevuse arendamiseks.

Tootmismaana on planeeringusse kantud:

- T1 - tööstusõu (remonditöökojad, garaažid, hoidlad);
- T2 - Reti sigala (kolhoosiaegne, pole kasutuses);
- T3 - Lõve sigala (kaasaegne);
- T4 - kuivati ja kaalukoda;
- T5 - remonditöökoda, põllumajandusmasinate hoidla, ait-kuivati;
- T6 - Leebiku villaveski (pole kasutuses);
- T7 - loomalaudad (pole kasutuses);
- T8 - puutöökoda;
- T9 - Leebiku sigala (kaasaegne);
- T10 - Maardina suurfarm (hetkel kasutuseta).

Karjääride maana on planeeringusse kantud:

- TJ1 - Lahtre kruusakarjäär;
- TJ2 - Reti kruusakarjäär (pole kasutuses).

Ärimaana on planeeringusse kantud:

- B1 - Riidaja kauplusehoone;
- B2 - Pikasilla kauplusehoone.

4.1.4. Üldkasutatav maa

Planeeringus on üldkasutatava maana käsitletud kõiki maid, kus määratud maakasutuse juhtfunktsioon või selleks otstarbeks reserveeritud maa on seostatav katastriüksuse sihtotstarbega sotsiaalmaa, sealhulgas selle alaliik ühiskondlike hoonete maa, puhke- ja virgestusalad.

Üldkasutatavate aladena on planeeringusse kantud:

- A1 - Riidaja park;
- A2 - Riidaja Põhikool
- A3 - Lõve park;
- A4 - vabaõhulava (Pikasilla puhkeala osa);
- A5 - staadion (Pikasilla puhkeala osa);
- A6 - parkla (Pikasilla puhkeala osa);
- A7 - Pikasilla Algkool;
- A8 - Leebiku küla spordiplats.

4.1.5. Transpordimaa

Käesoleva üldplaneeringu kohaselt oleks vaja asfaltkatte alla panna Suureküla tee (tee nr. 23248) koos Ala-Taagepera-Raiksilla teega (tee nr. 23198) ja Rulli-Leebiku tee (tee nr. 23182, ühendus Tõrvaga). Lisaks oleks otstarbekas laiendada Viljandi-Rõngu maanteed (tee nr. 52) ja Tõrva-Pikasilla maanteed (tee nr. 73). Kõvakatte alla oleks soovitatav panna järgmised kohalikud teed: Rulli-Leebiku (tee nr. 23182), Helme-Oru (tee nr. 23188, kuni Helme valla piirini), Põrga-Leebiku-Pikasilla (tee nr. 23189), Tõnise-Rilli (tee nr. 23247) ja Suureküla tee (tee nr. 23248).

Transpordimaa vajadus liikluskorralduse määramiseks ning liiklust korraldavate ja teenindavate ehitiste tarbeks lahendatakse koostatavate detailplaneeringute käigus.

Kuna Riidajas asuvad vaid IV ja V klassi maanteed ja ühegi tee ööpäevane läbisõit ei ületa tuhandet sõidukit, siis kõikide maanteede sanitaarkaitsetsoon on 60 m.

Riidajas on ka lennurada, kuid see ei ole sertifitseeritud, ning maandumine toimub kapteni omal vastutusel. Rada on 800 m pikk, 25 m lai ja sobib motodeltaplaanidele, purilennukitele, ülikerglennukitele ning väikelennukitele stardimassiga kuni 2000 kg.

4.1.6. Põllumaa

Põllumaana käsitletakse käesolevas planeeringu alasid, kus soovitavalt tuleb jätkata maaharimist. Põllumajanduslikku maad on vallas ~4800 ha ja sellest enamus on põllumajanduslikus kasutuses. Maaviljakus on vallas erinev, paremad põllumajandusmaad asuvad Reti, Riidaja, Vanamõisa ja Leebiku külade ümbruses. Põllumajanduslikest maadest on dreneažiga kuivendatud hinnanguliselt 60%. Keskmise haritava maa väärtus vallas on 42,3 hindepunkti, mis on 3,3 punkti Valgamaa keskmisest kõrgem. Põllumajanduslike tegevuste arendamisel tuleb arvestada järgmiste põhimõtetega:

- heade põllumajandustavade järgimine (üldtunnustatud tootmisvõtted ja -viisid, mille järgimise korral ei teki ohtu keskkonnale);
- sõnnikuga on lubatud anda haritava maa hektari kohta külvikorra keskmisena kuni 170 kg lämmastikku aastas;
- allikate ümbruses on 10 meetri ulatuses veepiirist keelatud väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamine ning vee kvaliteeti ohustav muu tegevus;
- kõikidel loomapidamishoonetel, kus peetakse üle 10 loomühiku loomi (nitraaditundlikul alal üle 5 loomühiku), peab olema lähtuvalt sõnnikuliigist nõuetekohane sõnnikuhoidla või sõnniku- ja virtsahoidla;
- sügavallapanuga lautades ei ole hoidlat vaja, kui laut mahutab 1 aasta koguse ja lauda sõnnikuga kokkupuutuvad konstruktsioonid vastavad sõnnikuhoidlatele esitatavatele nõuetele;
- mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla hoidmisel ja kasutamisel tuleb lähtuda Vabariigi Valitsuse 28.08.2001. a. määrusest nr 288 (RT I 2001,72,443; 2002,15,89; 2004,13,89) „Veekaitse- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla kasutamise ja hoidmise nõuded”;
- reoveesete kasutamisel põllumajanduses tuleb lähtuda Keskkonnaministri 30.12.2002. a. määruse nr 78 (RTL 2003,5,48;2004,64,1056) „Reoveesete põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel kasutamise nõuded” tingimustest.

4.1.7. Munitsipaalomandisse taotletavad maad

Käesoleva üldplaneeringuga on kavandatud maade munitsipaliseerimine lähtuvalt valla arengu vajadustest. Munitsipaalomandisse kavandatakse võtta munitsipaalomandis olevate hoonete ja rajatiste alune maa, sotsiaalkultuurilise otstarbega ja puhkeotstarbeline maa, valla arenguks vajalik maa, munitsipaalasutuste maa ja valla teede korrahoiu ja remontimise tarbeks vajalik karjääride maa ning puurkaevude ja reovete puhastusseadmete krundid.

Perspektiivsete munitsipaalmaadena käsitletakse planeeringus maid, millised on vaja taotleda munitsipaalomandisse arvestades avalikkuse huvi nende maade vastu.

Munitsipaalomandisse taotletavate aladena on planeeringusse kantud:

- M1 - Riidaja park;
- M2 - Riidaja põhikool.

4.2. Kompaktse asutusega ning detailplaneeringu kohustusega alad

4.2.1. Üldist

Planeeringuga ei määrata tiheasustusega alasid. Detailplaneeringu koostamise kohustusega aladeks määratud alad on kantud planeeringukaardile. Detailplaneeringu kohustusega alade määramisel on hinnatud ja aluseks võetud rahvaarvu tihedust konkreetsetes kohtades, võimalikke erinevaid huvisid ja sellega seotud võimalikku huvide konfliktide suuremat tõenäosust. Seda eriti juhul ja kohtades, kus kõrvuti või lähestikku asuvad mitmete erinevate nn kontrastsete maakasutuse sihtotstarvetega alad. Käesoleva üldplaneeringuga täpsustatakse Valga Maakonna-planeeringu teemaplaneeringuga „Tihe- ja hajaasustusega alad” määratletud sihtotstarbeid vastavalt Põdrala valla üldplaneeringu seletuskirjale ja planeeringu kaardile.

Detailplaneeringu koostamine on kohustuslik Riidaja ja Pikasilla küldes ning muude asulate olemasolevatel ja kavandatavatel selgelt piiritletatavatel kompaktse hoonestusega territooriumitel.

Detailplaneeringu koostamise kohustus tähendab, et uute hoonete ehitamine ning maa-alade jaotamine kruntideks on lubatud ainult kehtestatud detailplaneeringu alusel.

Uute elamumaa kruntide moodustamisel detailplaneeringu kohustusega kompaktse asustusega alal ei või krundi suurus olla väiksem kui 2000 m². Elamukrundi maksimaalne täisehitus võib olla kuni 20%, lubatud hoonete arv kuni 3 (elamu ja kaks kõrvalhoonet).

Projekteerimisel ja ehitamisel detailplaneeringu kohustusega kompaktse asustusega territooriumil tuleb järgida olemasolevat ehitusjoont. Uutel perspektiivsetel ehitusaladel määratakse lubatud ehitusjoon detailplaneeringuga.

Tehnovõrgud detailplaneeringu koostamisega kohustusega aladel tuleb projekteerida maa alla ja teemaale, võimalusel ühte kaevesse.

Detailplaneering tuleb üldjuhul väljaspool detailplaneeringu kohustusega ala koostada alljärgnevatel juhtudel:

- 1) maa-ala kruntideks jagamisel elamuehituse eesmärgil, kui soovitakse ehitada enam kui viiest pereelamust koosnevat hoonete gruppi;
- 2) avalike veekogude kalda piiranguvööndis olevate katastriüksuste jagamisel elamuehituse eesmärgil;
- 3) korruselamute ehitamisel;
- 4) üle 1000 m² ehitusaluse pinnaga tootmis- või ärihoone ehitamisel;
- 5) ehitiste ehitamisel, millega võib kaasneda oluline negatiivne mõju ümbritsevale keskkonnale (näiteks prügilad jm);
- 6) hotelli ehitamisel;
- 7) lennuvälja ehitamisel;
- 8) Vallavalitsuse põhjendatud nõude korral;
- 9) muudel seadustes sätestatud juhtudel.

4.2.2. Riidaja detailplaneeringu kohustusega ala (DP1)

Maakonnaplaneeringu kohaselt on Riidaja kompaktse hoonestusega piirkond detailplaneerimise kohustusega ala, kus uute hoonete ehitamiseks on vajalik detailplaneeringu koostamine. Asula keskus on struktuurilt suhteliselt kompaktne ja seal paiknevad vallamaja, kultuurimaja, raamatukogu, kauplus ja postkontor. Ala iseloomu määrab oluliselt paljude arhitektuuri-mälestistega ajalooline Riidaja mõisakompleks. Riidaja mõisahoone koos kõrvalhoonetega ja mõisapark asuvad vahelduva reljeefiga maastikul, moodustades suurepärase ansambli, kus on eriti tähtis koht vaadete säilitamisel ning kogu mõjusfääri arhitektuurilise lahenduse sobilikkuse tagamisel. Valdav osa alast ühtib käesoleva planeeringuga täpsustatava Valga maakonnaplaneeringus kehtestatud miljööväärtsliku alaga, kus tuleb arvestada sellele kehtestatavate kasutustingimustega.

Jätkata Riidaja mõisakompleksi hoonete, piirdemüüri ja mõisapargi korrastamist, vältida uute hoonete paigutamist mõisakompleksi kõrvale. Pargi hooldamiseks ja arendamiseks on koostatud "Riidaja mõisapargi heakorrastuse põhiprojekt" 2007. a, koostaja Artes Terrae OÜ. Võimaluse korral lammutada ebavajalikud endised kolhoosi tootmishooned. Nende säilimisel kaasata vastava ala spetsialiste hoonete sulandamiseks mõisakompleksi. Mõisakompleksi alune maa ja mõisapargi maa-ala taotletakse käesoleva planeeringuga munitsipaalomandisse.

4.2.3. Pikasilla detailplaneeringu kohustusega ala (DP2)

Asula keskus on struktuurilt suhteliselt kompaktne ja seal paiknevad algkool, kauplus, postkontor ja Pikasilla puhkeala (staadion, vabaõhulava ja parkla). Detailplaneeringu kohustus on vajalik reguleerimaks ja kontrollimaks Pikasilla küla miljööväärtsliku territooriumi säästlikku kasutamist.

4.3. Ehitamise printsiibid

4.3.1. Üldised ehitustingimused

Ehitamisel tuleb arvestada ehitise arhitektuurilist sobivust nii lähiümbruses, kui kogu vaateväljas. Ehitis peab olema kestav, otstarbekas ja ilus, hoonestuskompleks vormikujunduslikult harmoneeritud, paikkonna looduslikku atraktiivsust säilitav. Ehitise püstitamisel

tuleb arvestada, et selle juurde rajatavad kommunikatsioonid (teed, elektriliinid jt) ei muudaks maastiku esteetilist väärtust. Soovitatav on eelistada vanade teede ja sihtide korrastamist uute rajamisele. Soovitatavalt mitte tekitada üle 5 kraadiseid katusekalde erinevusi ühes ja samas hoonetegrupis, kuna suur katusekalde erinevus jätab piirkonnast korratu mulje.

Elamuehituses jääb põhiliseks ühepereelamute ehitamine. Sobivad on kuni 2-korruselised katuse-, ärkli- või mansardkorrusega elamud. Elamumaade planeerimisel arvestada lisaks riigimaanteede kaitsevööndile ka sanitaarkaitsevööndiga, lähtudes riigimaanteede perspektiivsest liiklussagedusest. Detailplaneeringutes näha ette kohalike teede võrk ja nende sidumine riigimaanteedega, arvestades ühistranspordi arendamisega.

Ehitiste püstitamisel tuleb järgida Eesti Standardit EVS 812-6:2005 "Ehitiste tuleohutus, Osa 6: Tuletõrje veevarustus", mis sätestab nõuded tuletõrje veevarustusele. See tähendab, et hajaasustuse korral peaks 10 minuti tee kaugusel olema tuletõrje veevõtukoht ja tiheasustuse korral ei tohi see olla kaugemal kui 200 m.

Ehitusprojekti seletuskiri peab sisaldama ehitamise käigus tekkiva ehitusprahi käitlemise, samuti juhiseid prügi käitlemisel edaspidise ekspluatatsiooni käigus.

Ehitusloa väljastamise alaline tingimus on kohustada jäätmevaldajat korraldama jäätmete üleandmise jäätmeluba omavale või jäätmeregistris registreeritud jäätmekäitlejale.

Tootmis- ja tööstushooneid rajatakse juba väljakujunenud või valla üldplaneeringuga määratud aladele. Asustuse läheduses tuleb tagada, et tootmisala (sh sealne liiklus) ei mõjutaks negatiivselt lähiümbrust (müra, heitgaasid, jäätmed jms). Vältida tuleb roheline võrgustiku tuumaladele ja koridoridesse ning väärtuslikele maastikualadele olulise ruumimõjuga ehitiste kavandamist.

Ehitamine võib toimuda ehitusseadusest tulenevalt kas projekteerimistingimuste või detailplaneeringu alusel.

Riikliku kaitse all olevate kultuurimälestiste ja/või kaitsealal asuvate ehitiste korral tuleb alati arvestada vastavast kaitseeskirjast, kaitsekorralduskavast või muinsuskaitse eritingimustest tulenevate asjaoludega.

Lisaks tuleb ehitamisel arvestada rohevõrgustiku, Põdrala valla miljööväärtuslike alade, põllumaade, parkide, haljasalade, maastike ja looduskoosluste määramise, nende kaitse ning kasutamistingimuste seadmise ja looduskaitsealadest ja muinsuskaitsealadest piirangutest tulenevad maa ja veealade kasutuspehmoõtted peatükides esitatud ehitamise tingimustega. Miljööväärtuslikul alal ehitamisel kooskõlastada püstitavad ehitised eelnevalt Vallavalitsusega.

4.3.2. Ehitustingimused hajaasustusega aladel

Hajaasustusega aladel toimub üldjuhul projekteerimine ja ehitamine Vallavalitsuse poolt väljastatavate projekteerimistingimuste alusel. Põdrala vald võib vajaduse korral nõuda detailplaneeringu koostamist aladel ja juhtudel, kus seadusega, käesoleva planeeringuga ja valla ehitusmäärusega ei ole seatud detailplaneeringu koostamise kohustust.

Soovitatavalt mitte kasutada ehitustegevuseks liigirikkaid kasvukohti ja elupaiku, millisel juhul on omavalitsusel õigus esitada täiendavaid arhitektuurilisi, keskkonnakaitsealisi, looduskaitsealisi

jm tingimusi. Ehitiste paigutamisel hajaasutusse arvestada loodusliku ümbrusega ja säilitada olemasolev haljastus võimalikult looduslikuna. Vältida suuremat pinnavormide muutmist ning ehitiste paigutamisel arvestada lisaks lähiümbrusele kogu vaateväljaga ja väljakujunenud asustusstruktuuriga.

Soovitatavalt mitte kasutada ehitustegevuseks põllumaid. Parandatud maade kruntimisel ja hoonestamisel tuleb arvestada maaparandussüsteemidega.

Kinnistu jagamisel moodustatava elamumaa otstarbega krundi suurus hajaasutusega alal on soovitatavalt minimaalselt 1 ha. Maatulundusmaa väiksemateks elamukruntideks jagamisest võib Põdrala vald keelduda. Vallavalitsus võib nõuda detailplaneeringu koostamist kinnistu jagamisel väiksemateks osadeks kui 1 ha. Väiksemad krundid võib moodustada alajaamade, pumplate ja teiste tehnorajatiste jaoks.

Uute elamumaa kruntide moodustamisel detailplaneeringu kohustusega kompaktses asutusega alal ei või krundi suurus olla väiksem kui 2000 m². Elamukrundi maksimaalne täisehitus võib olla kuni 20%, lubatud hoonete arv kuni 3 (elamu ja kaks kõrvalhoonet).

Uutel perspektiivsetel ehitusaladel määratakse lubatud ehitusjoon detailplaneeringuga. Tehnovõrgud detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel tuleb projekteerida maa alla ja teemaale, võimalusel ühte kaevesse.

Miljöövärtuslikul alal ehitamisel võib Põdrala Vallavalitsus nõuda püstitavate ehitiste eskiislahenduste eelnevat kooskõlastamist.

4.3.3. Ehitustingimused rohevõrgustiku aladel

4.3.3.1. Rohelise võrgustiku tugialad ja koridorid

Roheline võrgustik on loodusliku mitmekesisuse säilitamiseks kavandatud looduslike ja poollooduslike alade võimalikult seostatult toimiv süsteem. Lihtsustatult öeldes moodustub roheline võrgustik kõigist looduslikest ja looduslähedastest aladest, mille seast valitakse teatud ruumiliste looduskaitse kriteeriumite alusel välja kõige olulisemad piirkonnad. Seejuures on tähtis arvestada nende piirkondade ökoloogilise sidususe säilimise või parandamise vajadus.

Rohelises võrgustikus käsitletakse kolme tüüpi struktuurelemente:

- 1) Tugialad on piirkonnad, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Need on ümbritseva suhtes kõrgema väärtusega alad. Seal paiknevad vastava süsteemi seisukohalt kõige olulisemad elemendid nagu näiteks kaitsealad, keskkonnakaitsealad väärtustatud alad, suured looduslikud alad jne.
- 2) Võrk on kogum riba- ja joonstruktuuridest ehk koridoridest, ribastruktuuride lõikumisel tekkivatest sõlmedest, eraldatult paiknevatest astmelaudadest ja üleminekualadest ehk puhvritest. Võrgustiku elemendid on tugialadest vähem massiivsed ja kompaktsed ning ajas kiiremini muutuvad ja muudetavad. Sageli on võrgustiku elemendid madalamat järku süsteemi tugialadeks.
- 3) Nullalad on valdavalt loodusalad, mis omavad vaadeldava põhisüsteemi suhtes potentsiaali ja kus on vähe tõenäoline konkureerivate süsteemide surve. Neid võib vaadelda kui eelistusalasid, mida saame kasutada võrgustiku arendamiseks ning ka kaitsevate puhveraladena. Nullalad võivad olla erinevatele, ka vastandlikele süsteemidele

reservalaks. Neid võib vaadelda kui madalamat järku, tasakaalus toimivate võrgustike kogumit.

Üldplaneeringus käsitletava rohelise võrgustiku eesmärkideks on:

- 1) funktsionaalne kaitsealadevõrgustiku täiendamine, ning nende looduslike aladega ühtseks terviklikuks süsteemiks liitmine;
- 2) inimtekkeliste mõjude pehmemdamine, korvamine ja ennetamine ning koosluste areng looduslikkuse suunas. See kõik toetab bioloogilist mitmekesisust ja tagab stabiilse keskkonnaseisundi;
- 3) väärtuslike maastike, ökosüsteemide ja liikide kaitse;
- 4) looduslähedase majandamise, elulaadi ja rekreatsiooni planeerimine ning looduslike alade ruumilise kättesaadavuse tagamine inimestele;
- 5) kultuurmaastike ökoloogilise, kultuurilis-ajaloolise, esteetilise ja identiteeti toetava väärtuse teadvustamine ja säilitamine;
- 6) keskkonna loodusliku iseregulatsiooni säilitamine;
- 7) alal hoida inimesele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse (põhja- ja pinnavee teke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed jne);
- 8) säilitada hierarhilist struktuuri.

Maakonna teemaplaneeringus on rohelise võrgustiku struktuurielementide määratlemisel tuginetud:

- 1) rohelise võrgustiku elementide morfomeetrilistele kriteeriumitele (tugialadel – pindala, ribastruktuuride laius) ja looduslike alade osatähtsusele;
- 2) keskkonnakaitselistele väärtuskriteeriumitele (haruldus, ohustatus, kaitstuse aste, looduslikkus, jne). Kaitsealuste või väärtustatud alade (objektide) valiku kriteeriumid on esitatud vastavasisulistes õigusaktides või erinevate loodusväärtuste inventeerimise meetodikates (Eesti märgalade inventeerimine, IBA alad, Natura 2000 võrgustiku alad jne);
- 3) ökoloogilistele, keskkonnakaitselistele ja maastikulistele iseärasustele;
- 4) liikide elupaigaeelistustele, rändekoridoride paiknemisele jne.

Põdrala valla territooriumile jäävad rohelise võrgustiku tugialad ja koridorid on ära toodud planeeringu lisas 1.

4.3.3.2. Konfliktalad

Planeeringus leiavad kajastamist olemasolevad konfliktalad, eelkõige väärtustatud alade (roheline võrgustik, väärtuslikud maastikud) ja joonrajatiste vahel. Konfliktaladele rakendatavatest meetmetest pakuvad planeeringu koostajad välja ühe võimaliku lahendusena paigaldada teedale liiklusmärgid võimaliku ohu teavitamiseks, näiteks Hoiatusmärk – “Metsloomad” – see hoiatab autojuhte võimalikest ohtudest antud koridorides.

4.3.3.3. Rohelise võrgustiku toimimist tagavad kasutustingimused

Rohelise võrgustiku aladel on prioriteediks väärtuslike metsa- soolade ja poollooduslike koosluste säilitamine, erinevate liikide elupaikade hoidmine ning hoidlik kasutamine. Arendustegevuste kavandamisel rohelise võrgustiku aladel tuleb arvestada rohevõrgustiku ökoloogilise sidususe ja territoriaalse terviklikkuse säilitamise vajadusega. Arendustegevused, mis muudavad maa sihtotstarvet või kavandavad joonehitisi, tuleb kooskõlastada maavalitsuse ja keskkonnateenistusega ning nende rajamine võib toimuda detailplaneeringute alusel.

Rohelise võrgustiku tugialadele ja koridoridele jäävatel aladel tuleb kinnistute majandustegevuse ja ehitustegevuse teostamisel arvestada alljärgnevat:

- roheline võrk jääks toimima;
- looduslike alade minimaalne osatähtsus rohelise võrgustiku struktuurielementidel ei tohi tugialas langeda alla 90%.

Tugialadele ja koridoridele ei ole soovitatav rajada suuri infrastruktuuri objekte (näiteks prügilad, jäätmeoidlad, kõrge keskkonnariskiga rajatised). Juhul kui nende rajamine on möödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta ja leevendada võimalikku negatiivset mõju. Suurte infrastruktuuriobjekti rajamisel on Põdrala vallal õigus nõuda detailplaneeringu koostamist ja keskkonnamõjude hindamist.

Ehitamise vajadus rohelise võrgustiku aladele peab olema põhjalikult läbikaalutud ja põhjendatud, järgida tuleb ehitiste mõju maastikule ja rohevõrgustiku toimimisele, arhitektuursed lahendused peavad arvestama kohaliku maastikulise situatsiooni ja arhitektuursete tavadega. Põdrala vallal on õigus nõuda arendajalt ehitiste eeldatava mõju rohevõrgustikule väljaselgitamiseks detailplaneeringu koostamist ja keskkonnamõju hindamist.

4.3.4. Ehitustingimused miljööväärtuslikel aladel

Miljööväärtuslikeks aladeks on väärtuslikud maastikud ja miljööväärtuslikud hoonestusalad. Miljööväärtuslikel aladel taotletakse väärtuslike maastike, ajaloolise miljöo ning ehitiste säilitamist, uurimist, taastamist ja eksponeerimist.

Põdrala valla territooriumile jäävad miljööväärtuslikud alad on ära toodud planeeringu lisa 2.

Miljööväärtuslikel aladele püstitatavad ehitised planeeritakse, projekteeritakse ja ehitatakse nii, et säiliks ja tuleks esile kohalikud loodus-, muinsus-, ja kultuuriväärtused. Nendel aladel tuleb tähelepanu pöörata sellele, et säiliks väärtuslikud maastikud ja ajalooliste ehitiste omapära ning miljöoline terviklikus, nende looduslike motiivide ja vormide väljakujunenud suhe, väljakujunenud ajalooline asustusstruktuur ja maastikumuster. Vältida tuleb kõiki omaduselt või väljanägemiselt piirkonnale võõraid elemente. Esmajärjekorras on soovitatavalt kasutusele võtta vanad talukohad. Uute hoonete ehitamisel soovitatavalt arvestada ajaloolist hoonestuse paiknemist, asukoha miljööst tulenevat stiili- ja kujundusnõudeid, olemasoleva hoonestuse kõrgust ning ajaloolist välisfassaadi. Põdrala Vallavalitsus võib nõuda uute hoonete ehitamisel miljööväärtuslikule alale eskiisprojekti esitamist ning vajadusel spetsiaalsete ekspertarvamuste koostamist. Miljööväärtuslikele aladele jäävate kinnistute jagamisel ja ehitusalade määramisel või alale mitte iseloomulike ehitiste püstitamisel on Põdrala vallal õigus nõuda detailplaneeringu koostamist.

Üldise nõudena peaks uute elamute püstitamisel rajama viilkatuseid, välja arvatud Voorbahi küla ning Riidaja ja Pikasilla vahelisel aladel, kus domineerib poolkelpkatvus. Reti külla ehitamise puhul tuleb järgida väljakujunenud ridaküla struktuuri.

Kõigile miljööväärtuslikele aladele on seatud üldine soovitus maastikuhoolduskavade koostamiseks. Hoolduskavad on aluseks miljööväärtuslike alade säilitamisele ja taastamisele. Nende põhjal kavandatakse hoolduseks vajalikke meetmeid. Oluline on hoida põllumajanduslikus kasutuses kõrge boniteediga põllumaid ja rohumaid, eriti nende

traditsioonilistes asukohtades. Miljööväärtuslikel aladel arendustegevuse ja ehitustegevuse korraldamisel lähtub Põdrala vald ala eesmärgist, milleks on tagada väärtuslike maastike ning ajalooliste ehitiste miljööolise terviklikkuse säilimine ja kasutada looduskeskkonda võimalikult säästlikult nii, et see säiliks kasutamise- ja elamisväärsena ka tulevastele põlvedele. Põdrala vallas on õigus mitte kehtestada miljööväärtusliku ala eesmärgiga vastuolus olevat detailplaneeringut.

Muinsuskaitsealal projekteerimistingimuste väljastamisel ning detailplaneeringute koostamisel tuleb arvestada muinsuskaitseaduses sätestatud kitsendustega ning taotleda vajalikud muinsuskaitseameti load.

5. Looduskaitsealistest ja muinsuskaitsealistest piirangutest tulenevad maa ja veealade kasutuspõhimõtted.

5.1. Kaitstavad looduse üksikobjektid ja kaitsealad

Põdrala vallas asub looduse üksikobjektina Riidaja külas, mõisapargis, Riidaja tamm. Kaitstava looduse üksikobjekti valitsejaks Põdrala vallas on Valgamaa Keskkonnateenistus. Looduskaitseaduse § 68 lg 1 tulenevalt moodustub looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise otsuse jõustumisel selle ümber 50 meetri raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust. Kõigi Põdrala vallas asuvate looduse üksikobjekti juurde viivad teed ja rajad on päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning kinnisasja valdaja peab tagama nimetatud ajal inimeste juurdepääsu kaitstavale loodusobjektile. Põdrala valla territooriumile jäävad järgmised kaitsealad:

- Kaubi kaasik
- Lõve park
- Pikasilla palu
- Riidaja männikud
- Riidaja park
- Rubina looduskaitseala

Kaitsealade täpsemad kirjeldused on ära toodud planeeringu lisa 3.

Käesoleva planeeringuga sätestatakse, et kõik üksikud või gruppidega kasvavad puud (mida ei saa käsitleda metsana) ja mille rinnasdiameeter on üle 41 cm on olulise tähtsusega põlispuud ja kõik toimingud nendega tuleb kooskõlastada Põdrala Vallavalitsusega.

5.2. Hoiualad

Hoiuala moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks, kui see ei ole tagatud muul käesoleva seadusega sätestatud viisil. Põdrala valla territooriumil on Vabariigi Valitsuse 15. detsembri 2005. a määrusega nr 311 "Hoiualade kaitse alla võtmine Valga maakonnas" moodustatud kolm hoiuala:

- Palakmäe hoiuala
- Väike-Emajõe hoiuala
- Võrtsjärve hoiuala

Hoiualade täpsemad kirjeldused on ära toodud planeeringu lisas 4.

Põdrala valla hoiualade valitsejaks on Valgamaa Keskkonnateenistus. Põdrala vallas paiknevad hoiualad kuuluvad üle-euroopalise kaitsealade võrgustiku Natura 2000 alade nimekirja.

Looduskaitseseaduse § 32 lg 2 tulenevalt on hoiualal keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi. Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist. Metsateatise menetlemisel tuleb arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki. Hoiuala valitseja võib kohustada: 1) tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal; 2) kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat (alus looduskaitseseadus § 32 lg 3 ja 4).

Looduskaitseseaduse § 33 lg 1 alusel peab hoiuala piires asuva kinnisasja valdaja esitama hoiuala valitsejale teatise järgmiste tegevuste kavandamise korral: 1) tee rajamine; 2) loodusliku kivimi või pinnase teisaldamine; 3) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine; 4) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine; 5) loodusliku ja poolloodusliku rohumaa kultiveerimine; 6) puisniiduilmelisel alal asuvate puude raiumine; 7) maaparandussüsteemi rajamine ja rekonstrueerimine. Teatis peab sisaldama kavandatud tööde kirjeldust, mahtu ja aega ning nende tegemiskoha skeemi. Teatist ei pea esitama tulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja elamu- ja õuema kōlvikutel tehtavate tööde kohta (alus looduskaitseseaduse § 33 lg 7).

Vallavalitsus võib nõuda hoiualale kinnistutele ehitamisel ja kinnistute jagamisel detailplaneeringu koostamist juhul, kui tekib põhjendatud kahtlus ehitustegevuse eeldatavast negatiivsest mõjust hoiuala kaitse-eesmärgi saavutamisele.

5.3. Natura 2000 alad

Natura 2000 ala kaitse eesmärk määratakse kindlaks, lähtudes ala tähtsusest EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest I lisas nimetatud linnuliikide või selles nimetatud rändlinnuliikide või EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitsest I lisas nimetatud looduslike või poollooduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa seisundi säilitamise või taastamise jaoks, samuti lähtudes Natura 2000 võrgustiku terviklikkuse saavutamise vajadusest ning silmas pidades ala degradeerumis- ja hävimisohtu. Põdrala valla territooriumile jäävad järgmised Natura 2000 loodus- ja linnualad:

- Väikese Emajõe loodusala
- Võrtsjärve linnu- ja loodusala
- Palakmäe loodusala
- Rubina linnu- ja loodusala.

Natura 2000 alade täpsemad kirjeldused on ära toodud planeeringu lisas 5.

5.4. Riikliku kaitse all olevad muinsuskaitsealised väärtused, kasutuspiirangud ja kaitsevööndi ulatus

Kinnismälestise kaitseks on muinsuskaitsealuse alusel kehtestatud kaitsevöönd, mille suhtes kohaldatavad kitsendused ja milles tehtavad leevendused märgitakse kaitsekohustuse teatisse. Kaitsevööndiks on 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates, kui mälestiseks tunnistamise õigusaktis ei ole ette nähtud teisiti. Muinsuskaitsealal projekteerimistingimuste väljastamisel ning detailplaneeringute koostamisel tuleb arvestada muinsuskaitsealuses sätestatud kitsendustega ning taotleda vajalikud muinsuskaitseameti load.

Muinsuskaitsealuse § 25 lg 2 kohaselt on muinsuskaitseameti loata kinnismälestise kaitsevööndis keelatud teostada alljärgnevat tegevusi:

- maaharimine, ehitiste püstitamine, teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd;
- puude ja põõsaste istutamine, mahavõtmine ja juurimine.

Muinsuskaitsealuste väärtuste täielik nimekiri on ära toodud planeeringu lisa 6.

5.5. Vaba juurdepääsu tagamine kinnismälestiste juurde

Avalik-õigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal asuva kinnismälestise juurde on igapäev vaba juurdepääs. Eraõiguslik isik, kelle kinnisasjal mälestis asub või kelle kinnisasja tavakohane juurdepääsutee mälestiseni viib, peab tagama igapäev vaba läbipääsu mälestiseni päikesetõusust loojanguni. Mälestiseks olevasse ehitisse või selle õue pääseb omaniku või valdaja lubatud ajal ja korras. Muinsuskaitseamet võib juurdepääsu kinnismälestisele piirata, kui vaba juurdepääsuga ohustatakse mälestist.

5.6. Avalikult kasutatavad veekogud

Veekogu avalik kasutamine on veevõtt, suplemine, veesport, veel ja jääl liikumine ning kalapüük seaduses sätestatud ulatuses. Veekogu avaliku kasutamisega ei tohi rikkuda võõral maatükil viibimist reguleerivaid seadusesätteid. Vabariigi Valitsuse 18. 07. 1996. a määrusega nr 191 kinnitatud avalikult kasutatavate veekogude nimekirja on Põdrala vallas kantud alljärgnevad jõed ja järved:

Tabel 5. Põdrala valla avalikult kasutatavad veekogud

Jrk	Kood	Nimi	Lähe/Suubla Asukoht	Pikkus km, valgala pindala km ² , Järvedel pindala(ha)	Märkused
1	10137	Õhne jõgi	Veisjärv-Võrtsjärv	573	
2	10082	Väike-Emajõgi	Pühajärv-Võrtsjärv	1380	
3	209991	Must järv	Voorbahi küla	0,5	Väljavooluga - Ennuse oja
4	209992	Kurvitse järv	Voorbahi küla	0,4	Väljavooluga - Ennuse oja
5	208380	Võrtsjärv	Karu küla	26763,4	Väljavooluga

5.7. Veekaitsevööndid ja kallasrada

Vee kaitsmiseks hajureostuse eest ja veekogu kallaste uhtumise vältimiseks moodustatakse veekogu kaldaalal veekaitsevöönd. Veeseaduse § 29 lg 2 kohaselt on veekaitsevööndi ulatuseks tavalisest veepiirist järvedel, veehoidlatel, jõgedel, ojadel, allikatel, peakraavidel ja kanalitel ning maaparandussüsteemide eesvooludel – 10 m; maaparandussüsteemide eesvooludel valgalaga alla $10 \text{ km}^2 - 1 \text{ m}$.

Veekaitsevööndis on keelatud alljärgnevad tegevused:

- maavarade ja maa-ainese kaevandamine ning geoloogilise uuringu teostamine;
- puu- ja põõsarinde raie ilma maakonna keskkonnateenistuse nõusolekuta, välja arvatud raie maaparandussüsteemi eesvoolul maaparandushoiutööde tegemisel;
- majandustegevus, välja arvatud heina niitmine ja roo lõikamine;
- väetise, keemilise taimekaitsevahendi ja reoveesette kasutamine ning sõnnikuhoidla või -auna paigaldamine. Lubatud on taimekaitsevahendi kasutamine taimehaiguste korral ja kahjurite puhanguliste kollete likvideerimisel keskkonnateenistuse igakordsel loal (alus veeseadus § 29 lg 4).

Kallasrada on kaldariba avaliku veekogu ja avalikuks kasutamiseks määratud veekogu ääres ning asub kaldavööndis. Kallasraja laiust arvestatakse lamekaldal keskmise veeseisu piirjoonest ja kõrgkaldal kaldanõlva ülemisest servast, lugedes viimasel juhul kallasrajaks ka vee piirjoone ja kaldanõlva ülemise serva vahelist maariba. Kallasraja avalikuks kasutamiseks oleval veekogul on 4m. Suurvee ajal, kui kallasrada on üle ujutatud, 2 meetri laiune kaldariba, mida mööda võib vabalt ja takistamatult veekogu ääres liikuda. Kaldal asuva kinnisasja valdaja on kohustatud tagama inimeste ja loomade vaba läbipääsu kallasrajal. Kaldal asuva kinnisasja valdaja on kohustatud tagama kallasrajale juurdepääsuks kasutava tee või raja avaliku kasutamise.

5.8. Ranna ja kalda kasutamise kitsendused. Piiranguvöönd ehituskeeluvöönd ja veekaitsevöönd.

Looduskaitseadusest tulenevalt on ranna ja kalda kaitse eesmärk rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine. Ranna ja kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ja puhketingimuste säilitamine. Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie. Veekaitsevöönd moodustatakse veekogu kaldaalal vee kaitsmiseks hajureostuse eest ja veekogu kallaste uhtumise vältimiseks.

Rannal või kaldal on piiranguvöönd, ehituskeeluvöönd ja veekaitsevöönd. Nende vööndite ulatus määratakse Looduskaitseaduse § 34-39 abil.

Põdrala valla territooriumile jäävad veekogud ja nende pindalad või valgalad on ära toodud planeeringu lisa 7.

5.9. Veehaarde sanitaarkaitseala

Veehaarde sanitaarkaitseala on olmevee võtmise kohta ümbritsev maa- ja veela, kus vee omaduste halvenemise vältimiseks ning veehaarderajatiste kaitsmiseks kitsendatakse tegevust ja piiratakse liikumist. Veehaarde sanitaarkaitseala ulatus on vastavalt veeseadusele (RT I 1996, 13,

241) 50 m puurkaevust, kui vett võetakse põhjaveekihist ühe puurkaevuga. Põhjaveehaarde sanitaarkaitsealal on majandustegevus keelatud, välja arvatud:

- veehaarderajatiste teenindamine
- metsa hooldamine
- heintaimede niitmine
- veeseire

Põhjaveehaarde sanitaarkaitsealal, mille laius on üle 30 meetri, rakendatakse looduskaitse-seaduses (RT I 2004, 38, 258) sätestatud ranna või kalda piiranguvööndi kitsendusi. Sanitaarkaitseala ei moodustata, kui vett võetakse põhjaveekihist alla 10 m³ ööpäevas ühe kinnisasja vajaduseks. Ühe kinnisasja omanikule vajaliku kaevu asukoht peab olema võimalike reostusallikate (kogumiskaevud, käimlad, prügikastid, väetise- ja sõnnikuhoidlad, õlimahutid, kanaliseerimata saunad jne.) suhtes põhjaveevoolu suunas (järgib üldjoontes maapinna kallakust) ülesvoolu ja neist krundi piires võimalikult kaugemal (mitte vähem kui 10 m).

5.10. Tee kaitsevöönd ja mahasõidud

Vastavalt teeseadusele (RT I 1999, 26, 377) ja tee projekteerimise normidele (TSMm RTL 2000, 23, 303) peab tee projektlahenduse kaitseks, teehoiu korraldamiseks ja liiklusohutuse tagamiseks tagama teeäärse kaitsevööndi. Riigimaanteed kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on 50 m. Kohaliku maantee kaitsevööndi laius on mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge 20 m.

Riigi tugimaanteedelt (Põdrala valda jäävad teed nr. 52 ja 73) ei ole liiklusohutuse huvides mahasõite soovitatav rajada, vaid need tuleb lahendada kõrvalmaanteed ja kohalike teede kaudu. Tugimaanteelt mahasõidu rajamissoovi puhul tuleb koostada detailplaneering.

5.11. Elektrivõrgu kaitsevööndid

- piki õhuliine -- maa-ala ja õhuruum, mida piiravad liini teljest mõlemal pool järgmistel kaugustel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid:
 - alla 1 kV pingega liinide korral 2 m;
 - kuni 20 kV pingega liinide korral 10 m;
 - 35-110 kV pingega liinide korral 25 m;
 - 220-330 kV pingega liinide korral 40 m;
- piki maakaabelliine – maa-ala, mida piiravad mõlemal pool liini 1 m kaugusel äärmistest kaablitest paiknevad mõttelised vertikaaltasandid;
- alajaamade ja jaotusseadmete ümber – maa-ala 2 m kaugusel piirdeaiast, seinast või nende puudumisel seadmest.

5.12. Telekommunikatsiooni liinirajatise kaitsevöönd

Vastavalt elektroonilise side seadusele (RT I 2004, 87, 593) on liinirajatise kaitsevööndiks kaks meetrit liinirajatise keskjoonest või rajatise välisseinast liinirajatise paralleelse mõttelise joone ni või tõmmitsataga raadiomasti korral selle kõrgusega või vabalt seisva raadiomasti korral selle 1/3 kõrgusega ekvivalentse raadiusega mõttelise ringjoone ni maapinnal, meetrites.

5.13. Kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuded ja pumplate kujad

Alus: Veeseadus (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241, 240; 1998, 2,47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42,234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352; 2004, 28, 190; 38, 258); Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadus (RT I 1999, 25, 363;2000, 39, 238; 102, 670; 2001, 102, 668; 2002, 41, 251; 61,375; 63, 387; 2003, 13, 64); Vabariigi Valitsuse 16.05.2001. a, määrus nr 171, Kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuded (RT I 2001, 47, 261); Keskkonnaministri 16.10.2003. a määrus nr 75, Nõuete kehtestamine ühiskanalisatsiooni juhitavate ohtlike ainete kohta (RTL2003, 110, 1736); Keskkonnaministri 16.11.1998. a määrus nr 65 Heitveesuublana kasutatavate veekogude või nende osade nimekirja reostustundlikkuse järgi kinnitamine (RTL 1998, 346/347, 1432; 1999, 167, 2446); Vabariigi Valitsuse 31.07.2001. a määrus nr 269, Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord (RT I 2001, 69, 424;2003, 83, 565);

Kanalisatsioon on ehitiste või seadmete süsteem heitvee ja reovee kogumiseks või suublasse juhtimiseks. Reovee kogumisalaks nimetatakse ala, kus on piisavalt elanikke ja majandustegevust reovee kogumiseks kanalisatsiooni kaudu reoveepuhastisse või heitvee juhtimiseks suublasse. Määrusega „Kanalisationiehitiste veekaitsenõuded” kehtestatakse reovee kogumiseks, puhastamiseks või suublasse juhtimiseks rajatud kanalisatsioonitorustiku, reoveepuhasti (välja arvatud kohtpuhasti ehk reovee eelpuhasti), pumpla või muu reovee kogumise, puhastamise ja heitvee suublasse juhtimisega seotud hoone või rajatise veekaitsenõuded.

Reoveepuhastid jagunevad:

- suurteks reoveepuhastiteks ehk suurpuhastiteks, mille jõudlus on üle 2000 inim-ekvivalendi (edaspidi ie);
- väikesteks reoveepuhastiteks ehk väikepuhastiteks, mille jõudlus on kuni 2000 ie;
- omapuhastiteks üksikmajapidamise reovee puhastamiseks.

Inimekvivalendiks loetakse ühe inimese põhjustatud keskmise ööpäevase tingliku veereostuskoormuse ühikut. Biokeemilise hapnikutarbe (BHT7) kaudu väljendatud inimekvivalendi väärtus on 60 g hapnikku ööpäevas. Kuja kanalisatsiooniehitiste veekaitsenõuete määruse tähenduses on kanalisatsiooniehitise, torustik välja arvatud, lubatud kõige väiksem kaugus tsiviilhoonest või joogivee salvkaevust. Kuja ulatus sõltub suublaks olevast pinnasest ja selle omadustest, reoveepuhasti jõudlusest, reovee puhastamise viisist ja reoveepumplasse juhitava reovee vooluhulgast.

Väike- ja suurpuhastite nõutavad kujad sõltuvalt reovee puhastamise viisist ja reoveepuhasti jõudlusest:

Tabel 6. Reoveepuhastite kujad

Reovee puhastamisviis	Kuja (meetrites)			
	Väikepuhasti jõudlus (ie)		Suurpuhasti jõudlus (ie)	
	kuni 2000 ie	2000-10 000 ie	10 000-100000 ie	üle 100 000ie
Reoveesettetahendus- ja kompostimisväljakutega mehaaniline või bioloogiline reoveepuhasti või eraldi paiknevad reoveesettetahendus- ja kompostimisväljakud	100	150	200	300
Mehhaaniline või bioloogiline reoveepuhasti, kus reoveesetet käideldakse kinnises hoones	50	100	150	200
Biotiik, tehismärgala, avaveeline taimestikpuhasti	100	200	500	800

5.14. Põhja- ja pinnavee kaitse põllumajanduslikest reostusallikatest pärineva reostuse eest

Alus: Veeseadus (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241, 240; 1998, 2,47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42,234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13,64; 26, 156; 51, 352; 2004, 28, 190; 38, 258); Vabariigi Valitsuse 28.08.2001. a määrus nr 288, Veekaitse nõuded väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded (RT I 2001, 72, 443; 2002, 15, 89; 2004, 13,89); Keskkonnaministri 30. detsembri 2002. a määrus nr 78, Reoveesette põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel kasutamise nõuded (RTL, 2003, 5, 48; 2004, 64, 1056).

Põhja- ja pinnavee kaitseks põllumajanduslikest reostusallikatest pärineva reostuse ennetamiseks ja piiramiseks tuleb järgida Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla kasutamise ja hoidmise nõudeid. Sõnnikuga on lubatud anda haritava maa hektari kohta külvikorra keskmisena kuni 170 kg lämmastikku aastas. Mineraalväetistega on lubatud anda haritava maa hektari kohta külvikorra keskmisena 30 kg fosforit aastas ja selline kogus lämmastikku, mis on põllumajanduskultuuride kasvuks vajalik ning vastavuses kehtestatud mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla kasutamise ja hoidmise nõuetega. Haritava maa ühe hektari kohta tohib pidada kuni 1,5 loomühikule vastaval hulgal loomi. Suuremale arvule loomühikutele vastaval hulgal loomi haritava maa ühe hektari kohta tohib pidada nõuetekohase mahutavusega sõnnikuhoidla või sõnniku- ja virtsahoidla või sõnniku müügilepingu olemasolu korral. Põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel reoveesette kasutamisel tuleb järgida keskkonnaministri määrusega kehtestatud nõudeid.

Põllumajandustootjal on soovitatav järgida head põllumajandustava st üldtunnustatud tootmisvõtteid ja -viise, mille järgimise korral ei teki ohtu keskkonnale. Allikate ja karstilehtrite ümbruses on 10 m ulatuses veepiirist või karstilehtrite servast keelatud väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamine ning vee kvaliteeti ohustav muu tegevus.

5.15. Maaparandussüsteemidega seotud nõuded

Alus: Maaparandusseadus (RT I 2003, 15, 84; 2004, 32, 227); Keskkonnaministri 24.12.1996. a määrus nr 64, Veekaitse nõuete kehtestamine maaparandussüsteemide ehitamisel ja

ekspluateerimisel (RTL 1997, 14, 87; 1999, 34, 415); Vabariigi Valitsuse 02.07.2003. a korraldus nr 423, Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetelu (RTL 2003, 81, 1208).

Maaparanduseks peetakse maaparandusseaduse tähenduses maa kuivendamist, niisutamist ja maa veerežiimi kahepoolset reguleerimist, samuti happeliste muldade lupjamist ning agromelioratiivsete, kultuurtehniliste ja muude maaparandushoiutööde tegemist maatulundusmaa sihtotstarbega maa ja maapiirkonnas paikneva põllumajanduslikult kasutatava elamumaa sihtotstarbega eluasemekohtade maa viljelusväärtuse suurendamiseks.

Maaparandussüsteem on maatulundusmaa ja eluasemekohtade maa kuivendamiseks või niisutamiseks või veerežiimi kahepoolseks reguleerimiseks vajalike hoonete ja rajatiste kogum. Maaparandushoid on maaparandussüsteemi ja selle maa-ala ning nendega seotud keskkonnakaitserajatiste hooldamine ja uuendamine, happeliste muldade lupjamine, agromelioratiivsete ja kultuurtehniliste tööde tegemine maatulundusmaa ja eluasemekohtade maa viljelusväärtuse säilitamiseks ning suurendamiseks.

Maaparandussüsteemi reguleeriv võrk maaparandusseaduse tähenduses on veejuhtmete võrk liigvee vastuvõtmiseks või vee jaotamiseks. Reguleeriv võrk peab tagama maaviljeluseks sobiva mullaveerežiimi ja minimeerima reostuse leviku ohu. Maaparandussüsteemi eesvool maaparandusseaduse tähenduses on kuivendusvõrgust voolava liigvee ärajuhtimiseks või niisutusvõrgu veehaardesse vee juurdevooluks rajatud veejuhe või loodusliku veekogu reguleeritud lõik, mille veeseisust sõltub reguleeriva võrgu nõuetekohane toimimine.

Ühiseesvool on maaparandusseaduse tähenduses on eesvool, mis tagab mitmel kinnisasjal asuva maaparandussüsteemi toimimise. Eesvool peab tagama liigvee äravoolu kuivendusvõrgust või vee juurdevoolu niisutusvõrku ning olema võimalikult suure isepuhastusvõimega.

Kokkuvõte

Planeering valmis Henri Pavese ning Põdrala valla vahelises koostöös. Kehtestatud üldplaneering on aluseks detailplaneeringute koostamisele ja ehitus- ning maakorraldusele valla territooriumil. Planeeringu kaardile kantud katastriüksuste (kinnistute) piirid 2006. aasta novembri seisuga on informatiivse ja illustreeriva tähendusega. Olemasolevate katastriüksuste piiride muutmine ja uute katastriüksuste moodustamine toimub maakorraldusseaduses sätestatud korras ilma detailplaneeringut koostamata ning see ei too endaga kaasa üldplaneeringu muutmist, välja arvatud juhtudel, kus planeerimisseaduses või üldplaneeringus on sätestatud detailplaneeringu koostamise kohustus.

Üldplaneeringu koostamisega tegeles töögrupp koosseisus:

Henri Paves, projekti juht ja kaardimaterjali koostaja;

Anne Pai, Põdrala valla arendusnõunik;

Aivar Uibu, Põdrala vallavanem;

Juta Peedisson, Põdrala maakorraldaja;

Mati Rõõm, Põdrala maakorraldaja.

Suur tänu ka teistele Vallavalitsuse ja -asutuste töötajatele ning -volikogu liikmetele, valla elanikele ja ettevõtjatele, kes nõu ja jõuga abiks olid ning käesoleva üldplaneeringu valmimisele kaasa aitasid!

NB! Kõik lisades olevad andmed on seisuga 25. juuli 2007.

6. Lisad

6.1. LISA 1: Põdrala vallas asuvad rohelise võrgustiku tugialad ja koridorid

Põdrala valla territooriumile jäävad alljärgnevad rohelise võrgustiku tugialad:

- 1) **Rubina-Veisjärve tugiala.** 72,5 km² pindalaga riigi väike tugiala asub maakonna loodeosas ulatudes umbes võrdsetes osades nii Valgamaale kui Viljandimaale. 70-75% ulatuses okas- ja segametsadega ala. Tugiala kaheks tähtsaks koostisosaks on Valgamaale jääv Rubina soo ning Viljandimaale jääv Veisjärv. Ala lõunaosas paiknevad ka üksikud karjamaad ja haritava maa lapid. Lõunast piirneb tugiala Valga-Uulu maanteega. Arvestades maantee tähtsust ja välistavat toimet rohelisele võrgustikule on tugiala piir tähistatud 0,5 km kaugusele teest, mis tagab ka mõjude sumbumise.
- 2) **Vanamõisa-Härma tugiala.** 7,3 km² pindalaga maakonna väike tugiala asub Tõrva-Pikasilla maanteest läänes. Väike tugiala okas- ja segametsadega. Jääb eemale Tõrva linna mõjutustest. Ka maantee ning Rulli asula mõju alale on suhteliselt väike. Piirkonda jäävad üksikud kaitsemetsa kvartalid. Tugiala piirneb läänest maantee äärest kulgeva Õhne jõega ning idast metsaalade piiriga. Sobib hästi võrgustiku elemendiks kolme koridori suubumisalana. Tugiala sisse jääb osaliselt Õhne jõe lähiümbruse väärtuslik maastik, mille kasutustingimusi ja soovitusi vt. pt. 4.3.4(4).
- 3) **Soontaga-Purtsi tugiala.** 53,0 km² pindalaga riigi väike tugiala asub maakonna põhjaosas suurel maa-alal ulatudes Soontaga asulast Pikasilla asulani. Piirneb lõunast Tõrva-Kuigatsi ning põhjast Pikasilla-Rõngu maanteega. Valdavalt metsaalad, kus üle poole on esindatud okasmetsad. Piirkonnas paikneb mitu metsakaitseala, mis on plaanis arvata ka Natura 2000 võrgustiku alade koosseisu. Nende piires esinevad enamasti hoiu- ja kaitsemetsad. Lisaks sellele jääb tugialasse mitu kaitsemetsade piirkonda. Ala läänepiiril kulgeb Väike-Emajõgi, mille luhad on samuti Natura 2000 võrgustiku eelvaliku alade koosseisus ning põhjapiiril lookleb Purtsi jõgi. Tugiala piirid tugimaanteede äärest on tähistatud 250m kaugusele teest, mis tagab teedest tulenevate mõjude sumbumise. Asustust on piirkonnas vähe. On Valgamaa üheks olulisemaks rohelise võrgustiku komponendiks. Tugiala põhjapoolsesse ossa jääb osaliselt Pikasilla - Väike-Emajõgi - Pühaste väärtuslik maastik, mille kasutustingimusi ja soovitusi vt. pt. 4.3.4(5).
- 4) **Võrtsjärve tugiala.** 340,0 km² pindalaga riigi väike tugiala, mille moodustab kogu Võrtsjärv oma ümbritsevate looduslike aladega. Asudes suuremas osas Viljandimaal ja Tartumaal, jääb Valgamaale piirkonnast üsna väike osa. Valgamaale tähtis kui tugiala, mis on koridoriga ühendatud Soontaga-Purtsi tugialaga.

Põdrala valla territooriumile jäävad alljärgnevad rohelise võrgustiku koridorid:

- 1) **Pori-Lõve-Möldre koridor.** 11,5 km orienteeruva pikkuse ja 1,0-2,5 km laiusega maakonna suur koridor ühendab Rubina-Veisjärve ja Vanamõisa-Härma tugiala. Helmest ja Linna külast põhja poole jääv loode-kagusuunaline koridor, kaetud ligikaudu pooles osas segametsadega. Ülejäänud osas karjamaad ja haritavad maad. Koridori põhjapoolses osas üksikud kaitsemetsa kvartalid. Ribastruktuur kulgeb suures osas mööda Helme jõge ja Eenuse oja ning nendevahelist ala, möödudes Helme asulast. Konfliktseks on ala, mis

jääb vahetult Helme asula naabrusesse. Samale alale ulatub ka Valga-Uulu maantee mõjutsoon. Kohalikud tähtsusega maanteed koridorile olulist välistavat toimet ei avalda.

- 2) **Õhne jõe koridor.** 35 km orienteeruva pikkuse ja 0,5 km laiusega maakonna väike koridor ühendab Holdre-Koorküla koridori, Vanamõisa-Härma tugiala ja Võrtsjärve tugiala Viljandimaal. Kulgeb täies ulatuses mööda Õhne jõge lõunast põhjasuunas. Ainuke koridor maakonnas, mis tugineb ainult jõe kui vooluveekogu omadustele moodustada ribastruktuur. Saab alguse maakonna piirilt Holdre-Koorküla koridorist. Mõõdub Jeti külast, mille lähedale jääb ka väike Natura 2000 võrgustiku eelvaliku ala, läbib Tõrva linna ja sellest põhjapoole jääva Vanamõisa-Härma tugiala ning jõuab välja Võrtsjärve äärde Viljandimaal. Jõe ääres paiknevad peamiselt segametsade ribad, aga ka looduslikud rohumaad ja soised alad ning veidi eemal haritavad maad. Metsaaladel esineb ka kaitsemetsa. On väärtuslik ühendav koridor maakonna lõuna ja põhjaosa vahel. Valgamaa ja Viljandimaa piiril jääb koridori sisse veel üks niiduala, mis on kavas võtta Natura 2000 võrgustiku alade koosseisu. Õhne jõe ääres on mitmeid piirkondi, mis on looduslikult väga kaunid ja sobivad puhkuseks. Peamine konfliktala moodustub koridorile Tõrva linna läbides. Samas lõikub jõega ka Valga-Uulu maantee. Väiksemad konfliktalad jäävad koridori ja asulate piirimaile, kuid need pole määravaks takistuseks ribastruktuuri toimimisel.
- 3) **Rulli-Soontaga koridor.** 5,5 km orienteeruva pikkuse ja 1,2-3,1 km laiusega maakonna väike koridor ühendab Vanamõisa-Härma ja Soontaga-Purtsi tugiala. Asub maakonna põhjaosas kulgedes lääne-ida suunaliselt kahe tugiala vahel. Algab Vanamõisa-Härma tugialast, ületades Tõrva-Pikasilla maantee Rulli asulast lõuna pool ning ulatub Väike-Emajõeni. Suuremas osas sega- ja okasmetsad. Esineb ka metsaalaseid üleminekuid soodes. Koridori läbib ristisuunas ka Jõku jõgi. Konfliktala paikneb ala lääneosas, kus toimub lõikumine Tõrva-Pikasilla maanteega.
- 4) **Rubina-Põrga-Tagamõisa koridor.** 9,5 km orienteeruva pikkuse ja 0,5-1,6 km laiusega maakonna väike koridor ühendab Rubina-Veisjärve tugiala ja Tagamõisa küla lähistel paiknevat tugiala Viljandimaal. Maakonna põhjapiiril kulgev Võrtsjärvest läänes asuv põhja-lõuna suunaline koridor. Valdavalt segametsadega kaetud ala, mille lõunaosa kattub Pori-Lõve-Möldre koridoriga. Ribastruktuuri lõunaosas asuvad ka kaitsemetsa kvartalid. Asustust on koridori piirkonnas vähe.

6.2. LISA 2: Põdrala vallas asuvad väärtuslikud maastikud

Miljööväärtuslike maastikena on Põdrala vallas määratletud alljärgnevad alad:

- 1) Maakondliku tähtsusega miljööväärtusena on määratletud **Helme jõe org Pori külast maakonna piirini**. 504 ha suurune ala hõlmab Helme jõe orgu maakonna piirist kuni Pori küalani ühtides Viljandimaa poolt Põrga - Kärstna väärtusliku maastikuga. Tegemist on lainja reljeefiga avara põllumajandusmaastikuga. Teed kulgevad piki kõrgemaid seljandikke ja võimaldavad ilusaid kaugvaateid. Riidaja teelt vahetult Valga ja Viljandi maakonna piiril asub Murikatsi org, kus on palju selgeveelisi allikaid. Oru kõrgel kaldal aga paistavad silma kunagise Murakatsi kiriku massiivsed varemed. Viljandi maakonnast Valga maakonna poole sõites avaneb väga kaunis vaade veel hiljuti hooldatud nõlvaniidule koos põlispuuderiviga oru serval.

Väärtust annab alale juurde vana säilinud asustusstruktuur Reti külas. Mullaviljakuselt on ala sisse jäävad põllulapid ja selle kõrvale jäävad Reti küla põllud maakonna ühed

viljakamad (49 hindepunkti). Samas on Pori, Lõve ja Vanamõisa külade piirkond nõrga põhjaveekaitstusega ala.

Paigale annaks kindlasti juurde kavandatav ratsaturism. Läheduses asub luuletaja Hendrik Adamsoni sünnikodu. Mälestustahvliga on märgistatud Lõve koolimaja Pori külas, kus Hendrik Adamson töötas II Maailmasõja ajal õpetajana.

Kasutustingimused ja soovitused: Otstarbekas on koostada alale maastikuhoolduskava, mis oleks aluseks maastike hooldustööde kavandamisel. Ala piirid täpsustada hoolduskava või valla üldplaneeringu koostamisel. Oluline on hoida kasutusel põllu- ja rohumaid, eriti nende traditsioonilistes asukohtades.

- 2) Maakondliku tähtsusega miljöövärtusena on määratletud **Riidaja ümbrus**. 600 ha ala hõlmab Riidaja ja Reti külasid ning nende vahele jäävat maa-ala. Reljeefilt on ala põhiliselt tasane, väärtuslik maastik ulatub Reti farmist kuni Mäidu-Vanamõisa teeristini. Väärtuse moodustavad Reti ja Riidaja küla lõunaosa kui tüüpilised ridakülad, mida ääristavad sopilised metsaservad, samuti Tõnise-Rilli teelt avanev kena vaade põhja poole jäävale avatud maastikule.

Riidaja kohta on teateid 1226 aastast seoses paavsti legaadi Modena piiskopi Wilhelmi käiguga Sakalasse. Riidaja mõisaansambel on üks silmapaistvamaid Valgamaal. Tänapäev on säilinud 1762.a. ehitatud mõisahäärber. Pikk, heade proportsioonidega hoone on üks vähesi 18.sajandi puitbarokkehitisi Eestis. Poolkelpkatus oli algselt punasest kivist. Esifassaadile annavad omapära rühmitatud aknad ja meisterlikes barokkvormides peauks. Mõisa peahoonet ümbritseb väikeste legendikega metsapark, kus leidub dekoratiivseid okaspuugruppe. Pargi tsentriks on avar piklik väljak, mis sümboliseerib pidi kujutama mõisnike söögilauda, kus puud kasvavad ridadena või grupiti. Looduskaitsealune Riidaja park on maakonna üks liigirohkemaid (52 liiki). Selle vanim, barokkstiilis rajatud osa on rajatud nähtavasti koos mõisahoonega, hilisemad osad on kujundatud metsast. Mõisa kõrvalhooned valmisid 19. sajandil.

Läbi pargi põhjaserva läks tee "Põrgulaande" Riidaja mõisa kabelini, mille lasknud ehitada Gertruda von Stryk oma varalahkunud tütrele Louisele. Neogooti stiilis telliskividest kabelihoone juures on kasutust leidnud paljud stiilsed elemendid nagu teravkaaraknad, petikud, roosaken, astmikportaal, ehisviil fassaadil jt. Kõik elemendid on allutatud rangele lihtsusele. Kabeliseina müüritud annokivi kannab tänaseni aastaarvu 1795. 1996.aastal algasid kabeli taastamistööd. Praeguseks on kabeli välisilme ja sisemus taastatud Strykide perekonna järeltulijate ja Põdrala Vallavalitsuse ühistegevuse tulemusena. 25.augustil 2001.aastal pühitsesid EELK peapiiskop Jaan Kiivit ja Viljandimaa praost Jaan Tammesalu Gertruda kabel kirikuks ja von Strykid kinkisid selle Riidaja rahvale jumalakojaks.

Ala sisse jäävad veel muinasmälestistena arvel olevad kivikalmed. Mullaviljakuselt on Riidaja ümbruse ja Reti küla põllud maakonna ühed viljakamad (49 hindepunkti).

Kasutustingimused ja soovitused: Otstarbekas on koostada alale maastikuhoolduskava, mis oleks aluseks maastike hooldustööde kavandamisel. Ala piirid täpsustada hoolduskava koostamisel. Säilitada/ korrastada mõisahooneid, parki ja pargiteid, vältida

uute hoonete püstitamist parki. Talude renoveerimisel tuleks arvestada kohalike ehitustraditsioonidega. Kõrge boniteediga põllumaad tuleb hoida kasutuses põllumajandusliku maana.

Arvestada sellega, et maakonnaplaneeringu kohaselt on Riidaja küla kompaktse hoonestusega piirkond detailplaneerimise kohustusega ala, kus uute hoonete ehitamiseks on vajalik detailplaneeringu koostamine.

- 3) Maakondliku tähtsusega miljöövärtusena on määratletud **Õhne jõe lähiumbrus**. 954 ha suurune ala hõlmab Õhne jõe äärset piirkonda alates Hummuli valla piirist kuni maakonna Viljandimaa poolse piirini. Õhne jõgi ise on üks väheseid looduslähedases seisus jõgesid Eestis. Ala iseloomustab kaunis loodusmaastik. Jõe ääres paikneb palju väärtuslikke objekte, eelkõige erinevas vanuses kivikirstkalmeid. Hoidmist ja taastamist vajavad jõeäärsed luhad. Loomulikkust lisab see, et Õhne jõge on vähe kraavitatud. Tähelepanuväärne on Õhne ürgorg Koorküla mõisa ning Tõrva lähedal. Jõgi läbib Tõrva linna, jõe vasakul kaldal kagusse suunduval kruusasel moreenseljandikul paikneb Tõrva vanim asulakoht - Linnamägi. Linnuse (arheoloogiamälestis) looduslikuks kaitseks on olnud jõgi, soine heinamaa ja 13-17 m kõrgused järsud nõlvad. Linnamäe naabruses asuv Tantsumägi on kujunenud Valgamaa üheks tuntumaks rahvapidustuste kohaks. Tantsumäge ümbritsev looduskaitsealune park asub idüllilises jõemaastikus. Õhne jõel asub Eesti oludes ainulaadne vesiveskist ja hüdroelektrijaamast koosnev tööstuskompleks - Tultsi veski, mille taastamine on plaanis lähiaastatel. Õhne jõe kaldal Härmal tuleb nähtavale keskdevoni burtnieki lademe paljand rüükalade kivistisega, äramärkimist väärivad Roobe mõisakoht, luht ja asula, samuti vana veskikoht Leebiku küla juures. Potentsiaali lisab veematkade korraldamise võimalus pärast jõe puhastamist ning laagriplatside väljaehitamist. Jõeäärne ala Rullist Leebikuni on nõrga põhjaveekaitstusega ala.

Kasutustingimused ja soovitused: Otstarbekas on koostada alale maastikuhoolduskava, mis oleks aluseks maastike hooldustööde kavandamisel. Ala piirid täpsustada hoolduskava või valla üldplaneeringu koostamisel. Erilist tähelepanu tuleks pöörata jõeäärsete luhtade traditsioonilisele hooldusele ja võimaluse korral ka taastamisele. Paljudes kohtades vajaks jõeäär võsast puhastamist tagamaks ilusaid vaateid jõele. Mõelda võiks vanade veskikohtade taastamisele. Arvestada, et suur osa piirkonnast on nõrga põhjaveekaitstusega ala.

- 4) Maakondliku tähtsusega miljöövärtusena on määratletud **Pikasilla – Väike-Emajõgi – Pühaste**. 4026 ha suurune ala hõlmab Väike-Emajõe ja Purtsi jõe äärset ala ja sel paiknevaid Liva, Pikasilla, Purtsi, Pühaste ja Rebaste külasid. Maastikuliselt jääb ala osaliselt Väike-Emajõe orundi ja Võrtsjärve nõo piiresse. Ala on valdavalt osas suhteliselt tasase reljeefiga. Võrtsjärve lõunasoppi ümbritsevad enamasti madalad luhakaldad. Kõrgema kohana paistab silma ainult Pikasillast umbes kaks kilomeetrit kirde poole jääv väike metsaga kaetud Vooremägi, muistne linnus. Võrtsjärv ja sellesse suubuv Väike-Emajõgi olid looduslikuks piiriks Ugandi ja Sakala vahel, Pikasilla juures oli põline ülekäigukoht ja selle lähedal seisis kui väravavaht Vooremäe muistne linnus. Pikasilla küla Võrtsjärve lõunatipus on tähtis teedesõlm ja sillakoht. Juba ordu ajal peeti seda üheks tähtsamaks liiklusteeiks Helme kaudu üle Pikasilla Pärnusse, läbi Tartu ja Vastseliina Venemaale. Sõdades on Pikasilla olnud korduvalt üks verisemaid

lahingutandreid Eestimaal. Pühaste külas, Tõrva - Tartu - Puka teeristi lähistel asuvad muistsed kivikalmed, mis pärinevad I aastatuhande esimesest poolest.

Vaadeldav ala on suures ulatuses säilinud taluaegse maakasutusega ning mitmete üksikobjektidega "igapäevamaastik". Väike-Emajõgi ja jõega piirnevad alad on eriti väärtuslikud, kui hakatakse realiseerima kõiki kavandatavaid turismiprojekte: mitmesuguste alustega veematku puhkepeatustega ilusamatel kallastel, Pikasilla laevasadama aktiivne kasutuselevõtt, Pikasilla puhkeala väljaehitamine, loodus- ja matkarajad, kalapüük jne.

Purtsi jõe org Oonast Võrtsjärveni on maaliline ja romantiline miljöopiirkond, kus esineb nii liivakivi- kui moreenipaljandeid ja kus on säilinud talumaastikuline asustusstruktuur ja maakasutus.

Liva külas on alles taluaegne asustusstruktuur, ka looduslikult kaunis koht, maa-alune kalmistu.

Pühaste on heas korras, ilus ja hoolitsetud küla. Metsatukaga ümbritsetud kivikalmed asuvad keset põldu, sinna lähedusse jäävad kultusekivi ning kalmistu. Puka läheduses paiknev Rebaste küla jääb Aakre-Oona tee ja Purtsi jõe vahele.

Maastiku väärtused on: esteetiline, looduslik, ühe ajajärgu maakasutus, rekreatiivne, üksikobjektide kogum.

Kohalike jaoks on tähtsaks paigaks Vooremägi ning Võrtsjärve lõunatipp ning Väike-Emajõgi. II at pärit muinasaegne linnamägi Vooremägi on tuntud üritustepaigana ja vaatamisväärsusena, kust avaneb suurepärase vaade Võrtsjärvele. Rahvasuu kõneleb Vooremäe põues peituvatest käikudest ja keldritest. Vooremäe jalamil on paadisadam, rajatud on lõkkekoht, istekohad ja mäele viiv käigutrepp. Vooremäe kandis kasvavad Valgamaa vanimad metsad.

Kasutustingimused ja soovitused: Otstarbekas on koostada alale maastikuhoolduskava, mis oleks aluseks maastike hooldustööde kavandamisel. Ala piirid täpsustada hoolduskava koostamisel. Oluline on hoida kasutuses põllu- ja rohumaid, eriti nende traditsioonilistes asukohtades. Asustuse säilimist tuleks igati toetada. Jätkata tuleks Vooremäe ümbruse korrastamist: vaadete avamist Võrtsjärvele, puhkepaigale vajalike väikevormide (istepingid, lõkkeplats, prügikast jne.) paigaldamist, juurdepääsutee korrastamist. Hooldamist/korrastamist vajab Põrja Porijärvel asuv sadam. Võimaluse korral tuleks tegeleda jõeäärsete luhtade hooldusega.

Arvestada sellega, et üldplaneeringu kohaselt on Pikasilla küla detailplaneeringu kohustusega ala, kus uute hoonete ehitamiseks on vajalik detailplaneeringu koostamine.

- 5) Kohaliku tähtsusega miljööväärtusena on määratletud **Lõve küla**. Huvitava ajaloo-taustaga küla asub Riidajast lõuna poole lameda moldorukese ääres jääb. Vanim märk inimesest on ohvrikivi II aastatuhandest e.m.a. Õigupoolest leiti Helme-Lõve maanteest idas vana kivikalme äravedamisel isegi kaks ohvrikivi üle 2 meetri läbimõõduga. Ohvrikive on seostatud surnutekultusega, osad uurijad aga seostavad hoopis

ravikultusega. Kivi lohkudesse kogunenud vett kasutati raviks või “saadeti” haigust kivisse.

Lisaks jäävad Lõve küla lähedal asuva Ritsu-Mäeotsa kõrvalmaantee (tee nr. 23251) äärde ka poolkelpkatusega mulgi häärberi näited, mis iseloomustavad hästi kohalikku maa-arhitektuuri.

Juba 16.saj. asus piirkonnas mõis – Löwenkil. Mõis kuulus Jacob de la Gardiele. 1797. aastal välja antud kaardil kannab mõis nime Lauenhof. Nimi on pärit major Lau nime järgi, kes oli mõisa rentnikuks rootsi aja lõpul. Viimati kuulus mõis von Anrepitele ja asundati 1921.a. Mõisahäärber sai Vabadussõjas kannatada ja lammutati 1920.aastate lõpul.

Teisel pool tiiki asus suur maakivist sepikoda. Sellele ehitati 19.saj. lõpul peale rõdude ja puitpitsidega teine korrus ning sepikojast sai suvehoone. Mõisa suur viinavabrik seisab varemeis. Väikest vabakujunduslikku mõisaparki(2 ha) tõstab esile kaldarinnak.

Mõisa lähedal asunud von Anrepite perekonnakalmistu rajati ilmselt pärast 1773.aastat. Kabelit pole seal olnud. Vabadussõja päevil peatusid Lõvel punaväelased ja laastasid mõisa ning matusepaiga.

- 6) Kohaliku tähtsusega miljöövärtusena on määratletud **Vanamõisa küla**. Vaadeldaval alal on säilinud kenad maastikuvaated ja taluaegne asustusstruktuur.
- 7) Kohaliku tähtsusega miljöövärtusena on määratletud **Rulli küla**. Tänavküla, mis asub Valgamaal Põdrala ja Helme valla piirialadel. Küla poolitab Jõku jõgi. Enne teist maailmasõda oli külas olemas seltsimaja, kõrts, kauplused ning mälestuste järele ka palju käsitöetegijaid.

Väikese Emajõe ääres Rulli metsades 1944. aasta septembris toimunud mõlemalt sõdivalt poolelt suuri vereohvreid nõudnud lahingutest on alles sõjaaegseid kaevikuid.

Kasutustingimused ja soovitused kohaliku tähtsusega miljöövärtusega alade tarvis: Oluline on hoida kasutuses põllu ja rohumaad. Kultuuripärandi hoidmine traditsioonilise asustus- ja maakasutusmustriga näol aitaks tugevdada kohalikku identiteeditunnet ning edendada turismi maapiirkondades.

6.3. LISA 3: Põdrala vallas asuvad kaitsealused objektid

- **Kaubi kaasik** (ka Nopsi kaasik) asub Viljandi-Pikasilla maantee ääres. Looduskaitseobjektina on tal peamiselt maastikku ilmestav funktsioon. Metsatukk asub madalal veelahkme künnisel Ohne jõe ja Võrtsjärve vahel. Järelkasvud esinevad üksikpuudena kuusk, vaher ja saar. Alusmetsas on esindatud pihlakas, paju, kadakas, sarapuu, türnpuu, toomingas. Alustaimestik domineerivad metskastik ja kilpjalg. Ala pindala on 2 ha.
- **Lõve park** asub Lõve külas Viljandi-Tõrva maantee läheduses. Endine mõisapark. Praegu hooldab seda Lõve küla selts. Pargi reljeef põhjaosas on tasane, park asub väikesel platool, mis on ümbritsevast maastikust veidi kõrgemal. Pargist kirdesse jääv parkmets on pargist veidi madalamal. Pargi põhiosast läände on järsk langus, loode osas

asetsev tiik asub oru põhjas. Algse barokse luksusliku peahoone juurde kuulus 18. sajandi lõpus väike ehisaed, mis oli piiratud ilmselt regulaarsete alleedega. Vabakujuline park on rajatud 19. sajandi keskel.

Keskmise suurusega pargist (5,6 ha) on säilinud üksikud regulaarsete alleede fragmendid baroksest kujundusest. Esiväljak on avar, poolkaare kujuline, piiratud puudereaga, servas säilinud fragment umbes 200-aastast pärnaalleed. Tagaväljak kordab esiväljaku motiivi, väljaku keskel aktsendiks halli pähklipuu paar. Pargi põhiosa nagu koosnekski suurtest pargiaasadest, mis on piiratud puude ridadega. Peahoonelt on olnud avatud vaated maastikku all orus asuvale tiigile, millel on saar, aktsendiks saarel põlistamm. Tiigi vastas oru nõlval asub lehise tukk, mis nagu markeeriks mõisa asukohta maastikus. Pargi juurde kuulub parkmets, mis on rajatud von Anrepite matusepaiga ümber (asutatud 1773). Peahoone poolne osa on puhas tamme puistu üksikute ebatsuugade, kuuskede ja kaskedega. Parkmetsa seob pargi põhiosaga suur pargiaas, kus ühendatavaks lülks maastikus on vabalt asetsevad põlitamme grupid ja üksikpuud. Mõisa viib maanteelt puiestee, mis väikese tõusuga suundub peahoone asukoha ette, hargnedes seal kaheks. Alles on lehiste juurest mõisasüdamesse viinud munakivitee. (Pargiankeet, 2002)

- **Pikassilla palu** (rahvasuus ka Pikasilla pedastik, Pikasilla pedanik) asub korrapäratu, lainja laega kõrgendiku lael ja idanõlval. Absoluutkõrgus küündib 53 m-ni. Valdavalt on tegu üle 100-aastase männikuga, kohati saavutab ülekaalu ka kuusk. Järelkasvuna esineb ka tamm, vaher ja kask. Kasvukohatüüpidest valitseb jänesekapsa-pohla tüüp, lõunaosas ja jalamil ka jänesekapsa tüüp. Omab väärtust maastiku ilmestamisel ja kohaliku puhkealana. Kunagi planeeriti sinna ehitada sanatoorium. Rahvasuus kutsuti ühte jalutamiseks sobivat metsasihti Õhkamiste alleeks. Kaitseala pindala on 26 ha.
- **Riidaja männikud** asuvad Väikese-Emajõe vasakul kaldal, laugel jõe oru nõlval. Kasvukohatüübilt pohl üleminekuga jänesekapsa-pohla kasvukohatüübiks. Männid on enamasti umbes 125 aasta vanused. Puistutel maastikuline ja genofondi kaitseline eesmärk. Ala pindala on 25 ha.
- **Riidaja park** asub Riidaja külas ning ilmestab Riidaja mõisakompleksi. Üks liigirohkemaid parke ümbruskonnas. Üksikobjektina on eraldi kaitse all Riidaja tamm. Algne park oli regulaarne, suure barokse ehisaiaiga peahoone taga, rajatud 18. sajandi II pooles pärast peahoone valmimist 1762. aastal. Park rekonstrueeriti vabakujuliseks 19. sajandi keskel. Suur park 11,8 ha on üldjoontes vabakujuline. Peahoone esine esiväljak on suur, piklik, ebasümmeetriline muruplats, mis on ümbritsetud sissesõiduteega. Säilinud on mõned väljakut ümbritsenud kivipostid. Ringteele pääses alleelt läbi väravaehitise. Riidaja mõisas on suur osa häärberi ümbrusest ümbritsetud kiviaiaga. Väravaehitus on lihtne, 2 kiviposti koonusekujulise tipuga. Esiväljak on suletud loodest, kagust ja lõunast hoonete frondi ja kivimüüri, ülejäänud osas vabakujuliste puudegruppidega. Tagaväljak, endine barokne ehisaed, on piiratud kivimüüri. Säilinud on sellest ajast vanad elupuud, mille all sammaldunud veskikivid. Väljakut on rikutud juhuistutustega, eriti hulganisti on kooli poolt juurde istutatud ilupuid ja -põõsaid. Peahoone taga on terrass, mille ees kaks elupuud. Tagavälju kõrvale, kiviaia sisse jääb endine puuvilja- ja marjaaed. Pargi põhiosa on peahoone vahetus läheduses poolavatud, asub nõlval. Peahoone kohal on suur hobuseraua kujuline põhjaveetoiteline tiik, mis on jäetud täiesti avatuks. Pargi kaugem osa on tihe, metsailmeline. Selle pargiosa poolitab hästi sügav piklik pargiaas. Pargi põhiosa läheb kirdest sujuvalt üle parkmetsaks. Lõunaosa on olnud varem poolavatud pargimaastik, mis ulatunud idapiiril oleva suurema vabakujulise põhjaveetoitelise tiigini. Tammede reaga on piiratud pargi põhiosa loodest.

Pargi juurde kuulub ka majandushoonete juurest algav üle põldude parkmetsa suunduv tammeallee. (Pargiankeet, 2002)

- **Rubina looduskaitseala** loodi 2005.a Valgamaa Põdrala ja Helme valla ning Viljandimaa Karksi ja Tarvastu valla piiresse eesmärgiga kaitsta Natura 2000 mõistes olulisi taime- ja loomaliike, Rubina sood ja Veisjärve. Rubina kaitsealal on kolme I kategooria kaitsealuse liigi ja kahe II kategooria kaitsealuse liigi elupaigad ja rändlindude peatuspaigad. Lisaks leidub kaitsealal omapäraseid raba- ja metsamaastikke. Rubina looduskaitseala maa- ja veela jaguneb kaheks sihtkaitsevööndiks ja kaheks piiranguvööndiks. Kaitseala pindala on 1923 ha.

6.4. LISA 4: Põdrala vallas asuvad hoiualad

- 1) **Palakmäe hoiuala**, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – jõgede ja ojade (3260) ning lamminiitude (6450) kaitse;
- 2) **Väike-Emajõe hoiuala**, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi – jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide – hariliku tõugja (*Aspius aspius*), hariliku hingi (*Cobitis taenia*), hariliku vingerja (*Misgurnus fossilis*) ja rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*) elupaikade kaitse;
- 3) **Võrtsjärve hoiuala**, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide – looduslikult rohketoiteliste järvede (3150), jõgede ja ojade (3260), lamminiitude (6450), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse ning EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide, samuti EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Liigid, kelle elupaika kaitstakse, on: harilik tõugjas (*Aspius aspius*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rabahani (*Anser fabalis*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), sõtkas (*Bucephala clangula*), mustviires (*Chlidonias niger*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), lauk (*Fulica atra*), jääkoskel (*Mergus merganser*), tutkas (*Philomachus pugnax*), täpikhuik (*Porzana porzana*), mudatilder (*Tringa glareola*).

6.5. LISA 5: Põdrala vallas asuvad Natura 2000 alad

- 1) **Väikese Emajõe loodusala** – Valga maakonnas loodusdirektiivi I lisa elupaigatüübi ja II lisa liikide elupaikade kaitseks. Pikkus 5 km. Kaitstav elupaigatüüp: jõed ja ojad (3260). Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: harilik tõugjas (*Aspius aspius*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*); rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*);
- 2) **Võrtsjärve linnuala** – Valga, Tartu ja Viljandi maakonnas linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Pindala 29 410 ha. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), soopart e. pahksaba-part (*Anas acuta*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), sõtkas (*Bucephala clangula*), mustviires (*Chlidonias niger*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), lauk (*Fulica atra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), sinirind (*Luscinia svecica*), väikekoskel

(Mergus albellus), jääkoskel (Mergus merganser), kalakotkas (Pandion haliaeetus), tutkas (Philomachus pugnax), tuttpütt (Podiceps cristatus), väikehuik (Porzana parva), täpikhuik (Porzana porzana), jõgitiir (Sterna hirundo), mudatilder (Tringa glareola), kiivitaja (Vanellus vanellus); **Võrtsjärve loodusala** – Valga, Tartu ja Viljandi maakonnas loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liikide elupaikade kaitseks. Pindala 28 110 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130), looduslikult rohketoitelised järved (3150), lood (alvarid) (6280), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), liivakivipaljandid (8220), vanad loodusemetsad (9010), siirdesoo- ja rabametsad (91D0). Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: harilik tõugjas (Aspius aspius), harilik hink (Cobitis taenia), harilik võldas (Cottus gobio), harilik vingerjas (Misgurnus fossilis);

- 3) **Palakmäe loodusala** – Valga ja Viljandi maakonnas loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liigi elupaiga kaitseks. Pindala 73 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: jõed ja ojad (3260), lamminiidud (6450). Liik, kelle elupaika kaitstakse: rohe-vesihobu (Ophiogomphus cecilia);
- 4) **Rubina linnuala** – Valga ja Viljandi maakonnas linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puudevate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Pindala 1984 ha. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: laululuik (Cygnus cygnus), väikepistrik (Falco columbarius), kalakotkas (Pandion haliaeetus); **Rubina loodusala** – Valga ja Viljandi maakonnas loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liigi elupaiga kaitseks. Pindala 1928 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), rabad (7110), vanad loodusemetsad (9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080), siirdesoo- ja rabametsad (91D0). Liik, kelle elupaika kaitstakse: harilik vingerjas (Misgurnus fossilis);

6.6. LISA 6: Põdrala vallas asuvad kultuurimälestised

Tabel 7. Arhitektuurimälestised

Jrk	Mälestise nimi	Asukoht	Registri number
1.	Lõve mõisa tall-tõllakuur	Lõve küla	23220
2.	Lõve mõisa valitsejamaja	Lõve küla	23221
3.	Lõve mõisa sepikoda	Lõve küla	23222
4.	Lõve mõisa park	Lõve küla	23223
5.	Riidaja mõisa peahoone	Riidaja küla	23224
6.	Riidaja mõisa park	Riidaja küla	23225
7.	Riidaja mõisa piirdemüürid	Riidaja küla	23226
8.	Riidaja mõisa ait 1	Riidaja küla	23227
9.	Riidaja mõisa tall-tõllakuur	Riidaja küla	23228
10.	Riidaja mõisa ait 2	Riidaja küla	23229
11.	Riidaja mõisa valitsejamaja	Riidaja küla	23230
12.	Riidaja mõisa piimaköök	Riidaja küla	23231
13.	Riidaja mõisa magasi ait	Riidaja küla	23232
14.	Riidaja mõisa kabel	Riidaja küla	23233

Tabel 8. Arheoloogiamälestised

Jrk	Mälestise nimi	Asukoht	Registri number
1.	Kalmistu	Karu küla	13139
2.	Kalmistu	Leebiku küla	13140
3.	Kalmistu "Saajamägi"	Liva küla	13141

4.	Ohvrikivi	Lõve küla	13142
5.	Kivikalme	Pikasilla küla	13143
6.	Kivikalme "Reti kalmetu"	Reti küla	13144
7.	Kalmistu "Surnumägi"	Riidaja küla	13145

Tabel 9. Ajaloomälestised

Jrk	Mälestise nimi	Asukoht	Registri number
1.	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Pikasilla küla	4482

6.7. LISA 7: Põdrala vallas asuvad veekogud

- Väike-Emajõgi (kood 100820, valgala 1380 km²);
- Õhne jõgi (kood 101370, valgala 573 km²);
- Helme jõgi (kood 101480, valgala 95 km²);
- Jõku jõgi (kood 101530, valgala 82,8 km²);
- Kangru peakraav (kood 101500, valgala 25,4 km²);
- Koriste oja (kood 101510);
- Pikasilla oja (kood 101350);
- Ennuse oja (kood 101520);
- Vooru oja (kood 101580);
- Võrtsjärv (kood 208380, pindala 270 ha);
- Mustjärv (kood 209991, pindala 0,4 ha);
- Kurvitse järv (kood 209992, pindala 4,5 ha);
- Tani järv (kood puudub, pindala 1,1 ha);
- Lõve paisjärv (kood puudub, pindala 0,9 ha).